

AVI 130:

2 jaar, 114 adviezen, 158 gemeenten
en vrijwilligerscentrales verder

Rapportage Advies Vrijwillige Inzet 2006 - 2007

Kennis en advies voor
maatschappelijke ontwikkeling

Wat is AVI 130?

Het doel van AVI 130 was het versterken van de lokale infrastructuur van vrijwilligerswerk en het vrijwilligerswerkbeleid van gemeenten. VWS gaf MOVISIE opdracht om in samenwerking met DSP-groep een projectorganisatie op te zetten voor de inzet van de adviseurs en ambassadeurs. Zij moesten maatwerk leveren aan provincies, gemeenten en lokale steunpunten. De projectorganisatie stelde zich ten doel om 130 gemeenten te ondersteunen bij beleid en infrastructuur voor vrijwilligerswerk. De naam van het project werd daarom AVI 130: Adviseurs Vrijwillige Inzet in 130 gemeenten.

Advies Vrijwillige Inzet

Deze publicatie is mogelijk gemaakt door financiering van het ministerie van VWS.

AVI 130 is een samenwerking van MOVISIE en DSP-Groep.

Kennis en advies voor
maatschappelijke ontwikkeling

© MOVISIE, april 2008

Auteurs Matthijs Terpstra, Eric Lagendijk en Paul Duijvestein

Redactie: Tekstbureau Berendse

Foto's AVI-adviseurs, Redmar Kruithof Fotografie (pagina 23, 35, 37, 43 en 51)

Vormgeving Ontwerpburo Suggestie & Illusie

Druk Digital4, Houten

Bestellen: www.movisie.nl, MOVISIE, postbus 19129, 3501 AB Utrecht

AVI 130:

**2 jaar, 114 adviezen, 158 gemeenten
en vrijwilligerscentrales verder**

Rapportage Advies Vrijwillige Inzet 2006 - 2007

Utrecht / Amsterdam, april 2008

MOVISIE
DSP-groep

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
Samenvatting	6
1 Inleiding	8
1.1 Aanleiding	8
1.2 Doel en opdracht AVI 130	9
1.3 Werkwijze	12
1.4 Leeswijzer	
2 AVI 130: organisatie en uitvoering	15
2.1 Projectorganisatie, adviseurspool en stuurgroep	15
2.2 Communicatie, PR en ambassadeurs	19
2.3 Intake en kwaliteitsbeleid	21
2.4 Adviesaanvragen	22
2.5 Ontwikkeling adviestrajecten	23
2.6 Kennisoverdracht	26
3 Resultaten AVI 130	27
3.1 Kwantitatieve analyse adviestrajecten	27
3.2 Inhoudelijke analyse adviestrajecten	31
3.3 Evaluatie door betrokken gemeenten en steunpunten	32
3.4 Succes- en faalfactoren bij lokale advisering	33
4 Slotbeschouwing en advies	35
4.1 Inleiding	35
4.2 Aanpak AVI 130	39
4.3 Urgentie lokale infrastructuur	41
4.4 Basisfuncties en plusvarianten	43
4.5 Stedelijk versus platteland	46
4.6 Kennisoverdracht en basisfuncties	48
4.7 Vervolgstappen	49
Bijlagen	51
Bijlage 1: Overzicht resultaten alle AVI-trajecten, gesorteerd op provincie	52
Bijlage 2: Weergave werkzaamheden ambassadeurs in 2006 en 2007	76
Bijlage 3: Column van de projectassistent	80
Bijlage 4: Voorbeelden van communicatie-uitingen AVI 130	82
Bijlage 5: Kort verslag onderzoek naar lokale infrastructuur vrijwilligerswerk	84
Bijlage 6: Literatuurlijst	93
Bijlage 7: Namen adviseurs	94

Voorwoord

Voor u ligt het eindrapport van AVI 130, een landelijk project dat tot doel heeft om vrijwilligerswerk lokaal te versterken door de inzet van adviseurs bij gemeenten en lokale steunpunten. In dit rapport doet de projectorganisatie van AVI 130 – MOVISIE en DSP-groep – verslag van haar bevindingen. In eerste instantie heeft de projectorganisatie dit rapport geschreven om verantwoording af te leggen aan de opdrachtgever, het ministerie van VWS. Zo staat beschreven hoe het project is georganiseerd, op welke wijze adviseurs zijn geworven en te werk zijn gegaan, welke adviesvragen gemeenten en steunpunten hebben geformuleerd en welke resultaten het project heeft opgeleverd. Uiteindelijk heeft een kerngroep van 25 adviseurs aan 114 adviestrajecten in 158 gemeenten uitvoering gegeven. De informatie hierover is afkomstig van de projectorganisatie, de adviseurs van de CMO's (provinciale steunfuncties) en deelnemende gemeenten en steunpunten.

Wij achten het van belang om niet alleen feitelijk te beschrijven welke activiteiten hebben plaatsgevonden in de loop van 2006 en 2007, maar ook om hier lering uit te trekken. Deze lessen bieden wij dan ook graag aan, allereerst aan het ministerie van VWS, maar ook aan gemeenten en steunpunten. Vrijwilligerswerkbeleid en het ondersteunen van vrijwilligerswerk staan immers meer dan ooit op de agenda van de overheid. De Wmo zet gemeenten daartoe aan, terwijl recente ontwikkelingen zoals maatschappelijke stages, maatschappelijk betrokken ondernemen en burgerparticipatie een nieuw licht werpen op het lokale vrijwilligerswerk.

Lokale en regionale steunpunten vrijwilligerswerk of vrijwilligerscentrales hebben geen monopolie op het ondersteunen van vrijwillige inzet. Landelijke en regionale koepels, bonden, afdelingen en belangenbehartigers dragen bij aan ondersteuning van vrijwilligers. Het bedrijfsleven werpt zich in toenemende mate op als helpende hand in het vrijwilligersdomein. En ook het onderwijs laat zich niet onbetuigd; leerlingen doorlopen maatschappelijke stages die vaak ten goede komen aan vrijwilligersorganisaties. Dat laat onverlet dat over het algemeen de steunpunten voor vrijwilligerswerk de opdracht krijgen van gemeenten om het vrijwilligerswerkbeleid ten uitvoer te brengen. Steunpunten zijn de kristallisatiepunten waar op lokaal of regionaal niveau ondersteuning, deskundigheidsbevordering, vacaturebemiddeling, informatievoorziening en steeds meer ook advisering en projectontwikkeling zijn ondergebracht.

De staatssecretaris van het ministerie van VWS kiest in de recente beleidsbrief voor het benoemen van basisfuncties waaraan de lokale ondersteuning van vrijwilligerswerk moet voldoen. Daarmee zet zij in op een kwaliteitsbeleid waaraan de ondersteuning zich kan spiegelen. Dit eindrapport geeft op basis van de beschrijving van de advieservaringen inzicht in de manier waarop die lokale ondersteuning versterkt kan worden. Volgens ons levert dit bruikbare informatie op over de weg waarlangs het invullen van basisfuncties kan worden afgelegd.

Tot slot willen wij iedereen bedanken die een bijdrage heeft geleverd aan AVI130: de deelnemende gemeenten en steunpunten, de adviseurs en vooral ook alle vrijwilligers en vertegenwoordigers van vrijwilligers die wij lokaal hebben geraadpleegd.

De projectorganisatie

4 maart 2008

Samenvatting

De Beleidsbrief vrijwillige inzet 2005-2007 van de staatssecretaris van VWS beschreef dat na de TSV, waarin opbouw van een vrijwilligersinfrastructuur had plaatsgevonden deze infrastructuur een kwaliteitsimpuls nodig had, door inzet van adviseurs en ambassadeurs. MOVISIE (toen: CIVIQ) kreeg in samenwerking met DSP-groep de opdracht dit vorm te geven, wat uitmondde in AVI 130.

AVI 130 heeft zich tot doel gesteld in 130 gemeenten en/of lokale steunpunten vrijwilligerswerk de ondersteuning van het lokale vrijwilligerswerk kwalitatief te ondersteunen door o.a. ondersteuning in beleidsvorming bij gemeenten en het versterken van de lokale infrastructuur, met name bij lokale steunpunten. Daartoe is een pool van ongeveer 25 adviseurs opgezet, afkomstig van provinciale CMO's, allen met advieservaring in het vrijwilligersveld. Daarnaast brachten 7 ambassadeurs, elk op eigen wijze, in verschillende netwerken het belang van vrijwilligerswerk onder de aandacht. Dit alles vond plaats onder toezicht van een stuurgroep.

De adviseurs werden gestimuleerd het aanbod van AVI 130 in hun eigen netwerken van gemeenten en steunpunten onder de aandacht te brengen. De projectorganisatie verstuurde daarnaast een mailing, plaatste artikelen in vakbladen en startte een website.

De projectorganisatie ontving in totaal 131 adviesaanvragen van gemeenten of steunpunten, die tot 114 lopende trajecten hebben geleid van gemiddeld 19 dagdelen adviestijd. Een aantal aanvragen werd door meerdere gemeenten tegelijk gedaan. Zodoende zijn bij AVI 130 uiteindelijk 158 gemeenten en/of steunpunten betrokken geweest, zowel groot als klein, verspreid over alle provincies. In 60% van de adviestrajecten is gewerkt aan de verbetering van de ondersteuningsinfrastructuur voor vrijwillige inzet zoals het opzetten van een nieuw steunpunt of het wijzigen van de structuur van het bestaande steunpunt. In 33% van de trajecten is gemeentelijk vrijwilligerswerkbeleid geformuleerd of aangepast, vaak vergezeld van een behoeftepeiling of een inventarisatie van het lokale vrijwilligersveld. Daarnaast vonden er adviestrajecten plaats met specifieke onderwerpen als het werven en betrekken van jongeren of ouderen als vrijwilliger, het opzetten van maatschappelijk betrokken ondernemen of het wegnemen van belemmeringen van lokale wet- en regelgeving.

Binnen AVI 130 is veel aandacht besteed aan kennisdeling. Zo wisselden de adviseurs kennis en ervaringen uit in adviseursbijeenkomsten, in intervisiegroepjes en via een virtueel kantoor. De kennis die werd opgedaan in de verschillende adviestrajecten werd aan het eind van de looptijd van AVI 130 in provinciale bijeenkomsten gedeeld met steunpunten en gemeenten die geen adviestraject via AVI 130 hadden ontvangen. Daarnaast worden alle opgedane kennis en ontwikkelde eindproducten (zoals gemeentelijke vrijwilligersnota's, SWOT-analyses en werkplannen van vrijwilligerscentrales) op www.vrijwilligerswerk.nl geplaatst, zodat dit voor iedereen vrij beschikbaar is.

De betrokken gemeenten en steunpunten beoordelen de aanpak en meerwaarde van de inzet van de AVI adviseurs als zeer positief. Hoewel de inzet per adviestraject redelijk beperkt was, zijn er lokaal op veel plaatsen goede resultaten bereikt. In bijlage 1 is een totaaloverzicht weergegeven van de bereikte resultaten per adviestraject. Toch blijft de ondersteuning van het vrijwilligerswerk nog altijd een kwetsbaar gebied, dat lokaal vaak afhangt van de kwaliteit en welwillendheid van enkele personen, bij zowel gemeente als steunpunt.

Gezien de ervaring met de aanpak en effectiviteit van AVI 130 adviseert de projectorganisatie bij andere landelijke impulsen de AVI-aanpak te overwegen. Daarnaast worden in hoofdstuk 4 enkele adviezen en aanbevelingen gedaan over vervolgstappen.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De afgelopen jaren stonden vrijwilligerswerk én vrijwilligerswerkbeleid bij de overheid ruim in de belangstelling. Met het Internationaal Jaar van de Vrijwilliger in 2001 gaf het ministerie van VWS hier een impuls aan. De staatssecretaris riep een landelijke Commissie Vrijwilligersbeleid in het leven. Deze commissie moest lokale en provinciale overheden stimuleren om kwalitatief goed vrijwilligerswerkbeleid te ontwikkelen. Daarnaast maakte zij geld vrij om gemeenten door middel van de Tijdelijke Stimuleringsregeling Vrijwilligerswerk (TSV) te activeren. Met als doel dat gemeenten financieel, personeel en projectmatig zouden investeren in vrijwilligerswerkbeleid. De TSV stelde gemeenten in de periode 2002 – 2005 in staat om vernieuwende activiteiten te ontplooiën op het terrein van vrijwilligerswerk.

In de *Beleidsbrief vrijwillige inzet 2005 – 2007* pleitte de staatssecretaris van VWS voor een vervolimpuls in 2006 en 2007. Die moest in het teken staan van het kabinetsmotto '*Iedereen moet meedoen*'. Waar de TSV en de Commissie hun werkzaamheden richtten op vernieuwing en ontwikkeling,

was de nieuwe impuls vooral gericht op kwalitatieve versterking en verankering van beleid, lokale infrastructuur en vrijwilligerswerk. Gemeenten en de lokale infrastructuur speelden hierbij een spil-functie. De Wmo onderstreept het belang van deze rol. Gemeenten zijn immers primair verantwoordelijk voor de ondersteuning van vrijwilligers.

Tegen deze achtergrond besloot VWS om vanaf 2006 ambassadeurs en adviseurs in te zetten. De ambassadeurs waren afkomstig uit de politiek, het bedrijfsleven en het maatschappelijk middenveld. Zij moesten op lokaal en regionaal niveau het belang van vrijwillige inzet, de regierol van gemeenten en de ondersteuningsstructuur versterken en verankeren. De adviseurs waren inhoudelijk op de hoogte van vrijwillige inzet, vrijwilligersorganisaties, ondersteuningsinstellingen en vrijwilligerswerkbeleid. Het was hun taak om gemeenten en lokale organisaties te adviseren bij het versterken van de kwaliteit en kennis van steunpunten voor vrijwillige inzet.

1.2 Doel en opdracht AVI 130

VWS gaf MOVISIE opdracht om in samenwerking met DSP-groep een projectorganisatie op te zetten voor de inzet van de adviseurs en ambassadeurs. Zij moesten maatwerk leveren aan provincies, gemeenten en lokale steunpunten. De projectorganisatie stelde zich ten doel om 130 gemeenten te ondersteunen bij beleid en infrastructuur voor vrijwilligerswerk. De naam van het project werd daarom AVI 130: Adviseurs Vrijwillige Inzet in 130 gemeenten. Het doel van AVI 130 was het versterken van de lokale infrastructuur van vrijwilligerswerk en het vrijwilligerswerkbeleid van gemeenten.

Gezien het beschikbare budget kon elke adviseur ongeveer twintig dagdelen aan een lokaal advies-traject besteden. Drie onderwerpen speelden hierbij een rol:

- Het vergroten van de participatie van burgers.
- Het versterken van lokale ondersteuning aan vrijwilligers.
- Het verbeteren van lokaal vrijwilligerswerkbeleid.

Participatie

Het kabinet zet in op participatie van alle burgers. Vrijwilligersorganisaties moeten daarom in staat zijn om nieuwe groepen vrijwilligers en klanten te werven en te behouden. De samenleving en de overheid zullen hen op dat gebied vaker aanspreken op hun verantwoordelijkheid. Maar ook de vrijwilligersorganisaties hebben, als ze willen overleven, belang bij vernieuwing en verbreding van hun vrijwilligers- en klantenbestand. Zij staan voor een aantal uitdagingen. Hoe kunnen zij ruimte scheppen voor andere typen vrijwilligers? Hoe kunnen zij de nodige structuur of cultuurveranderingen doorvoeren? En zijn zij in staat gebruik te maken van passende ondersteuning? Wie een hogere graad van participatie wil bereiken, moet gericht werven. Bijvoorbeeld onder specifieke doelgroepen zoals jongeren, ouderen en allochtonen.

Lokale ondersteuning

De geschetste ontwikkelingen stellen eisen aan de lokale ondersteuningsstructuur. Lokale ondersteuners, veelal in de vorm van steunpunten en vrijwilligerscentrales moeten de inhoud en kwaliteit van dienstverlening aanpassen aan de veranderende behoeften van opdrachtgevers, burgers en organisaties. Ze moeten lokaal en regionaal meer samenwerken voor aanvullende expertise. Lokale steunpunten en vrijwilligerscentrales zijn vaak jonge, kwetsbare organisaties met een beperkt takenpakket dat vooral gericht is op vacaturebemiddeling en algemene voorlichting. Ze moeten stilstaan bij de vraag of zij zich niet meer moeten richten op organisatie- en lokale samenlevingsniveau. In die rol ondersteunt en adviseert het steunpunt de vrijwilligersorganisaties en de lokale gemeenschap. Hoe kan vrijwillige inzet bijdragen aan het verkrijgen van meer sociale cohesie? Deskundigheidsbevordering, advisering, samenwerking met andere ondersteuningsorganisaties, projectontwikkeling en het betrekken van het bedrijfsleven zijn onderwerpen die in dat perspectief voor steunpunten belangrijk zijn.

Stichting Welzijn De Badde Oude Pekela

Stichting Welzijn De Badde Oude Pekela is ondersteund bij de invoering van de Bronmethodiek voor het werven en matchen van vrijwilligers. Er is een projectplan opgesteld voor een beperkte pilot en professionele medewerkers van De Badde kunnen nu fungeren als "kartrekker" voor een traject van de Bronmethodiek.

Gemeentelijke beleidsontwikkeling

Belangrijkste financier van vrijwilligerscentrales en lokale steunpunten zijn gemeenten. De lokale overheden bepalen de randvoorwaarden en uitgangspunten waaronder de steunpunten functioneren. Het versterken van lokale steunpunten veronderstelt een modernisering van het lokale vrijwilligerswerkbeleid, met name het beleid dat gericht is op deze steunpunten:

- Wat verwacht de gemeente van het steunpunt?
- Waarop is de subsidie gebaseerd?
- Hoe speelt de gemeente in op nieuwe ontwikkelingen in het vrijwilligersdomein, zoals de invoering van de Wmo, nieuwe burgerinitiatieven, samenwerking met het bedrijfsleven, integraal vrijwilligerswerkbeleid (gemeentebreed), flexvrijwilligers of maatschappelijke stages?
- Welke opdracht(en) verleent de gemeente hiervoor aan het steunpunt?

Kortom: lokaal vrijwilligerswerkbeleid en het versterken van de lokale infrastructuur, met name die van het steunpunt, gaan hand in hand. Lokaal integraal beleid is hierbij van belang om:

- de civil society te versterken door participatie van burgers, bedrijfsleven, onderwijs en andere maatschappelijke actoren;

- het beleidsperspectief achter de Wmo te verankeren en te zorgen dat maatschappelijke organisaties en burgers op basis van zelfsturing en eigen verantwoordelijkheid inzet bieden. Het gaat daarbij om het versterken van netwerken en initiatieven om burgers coproductent te laten zijn van lokale, sociale kwaliteit;
- te bewerkstelligen dat vrijwillige inzet en actief burgerschap als rode draad door de diverse beleidsterreinen lopen. Democratie, burgerschap, vrijwillige inzet, mantelzorg en maatschappelijk betrokken ondernemen staan daarbij voorop.

1.3 Werkwijze

AVI 130 is begin 2006 opgericht als tijdelijke projectorganisatie voor de duur van twee jaar. Twee projectleiders, een coördinator, een assistent en een communicatiemedewerker vormden het projectteam. Daarnaast was er een stuurgroep, een pool van circa 25 adviseurs en 7 ambassadeurs. Het werk van de adviseurs in gemeenten en bij steunpunten stond centraal.

De adviseurs richtten zich op versterking van de lokale of regionale infrastructuur. Op lokaal niveau speelden zij een rol bij:

- het inrichten van een kennisnetwerk;
- het coachen en versterken van het lokale of regionale steunpunt;
- het versterken van gemeentelijk vrijwilligerswerkbeleid;
- het inspelen op actuele ontwikkelingen in beleid, organisatie en vrijwillige inzet, zoals de invoering van de Wmo, modernisering van steunpunten vrijwillige inzet en betrekken van (nieuwe) doelgroepen bij vrijwillige inzet.

De adviseurs bleven in dienst van hun eigen organisatie en werden voor de duur van een traject ingehuurd door de projectorganisatie.

De projectorganisatie heeft bij het werven en inzetten van adviseurs de volgende activiteiten ontplooid:

- werving en selectie van adviseurs die werkzaam zijn bij Centra voor Maatschappelijke Ontwikkeling (CMO);
- inzetten van adviseurs, aansluitend bij de vraag van gemeenten, provincies en steunpunten;
- begeleiden en coachen van adviseurs;
- kennisuitwisseling tussen adviseurs;
- verslaglegging door adviseurs;
- verzamelen en vastleggen good practices;
- monitoring en evaluatie van adviestrajecten;
- ontwikkelen methodieken voor lokale ondersteuning en deskundigheidsbevordering;
- bundeling en verspreiding van kennis onder gemeenten, provincies en steunpunten.

Daarnaast heeft de projectorganisatie samen met de adviseurs contacten gelegd met gemeenten en steunpunten. Het ging hierbij om:

- werving en intake gemeenten of steunpunten;
- sluiten van een overeenkomst tussen projectorganisatie en aanvrager adviseur;
- onderhouden 'klantencontact' tussen projectorganisatie en contactpersoon namens gemeente of steunpunt;
- verstrekken relevante informatie aan gemeente of steunpunt;
- kwaliteitscontrole door projectorganisatie via beoordeling door gemeente of steunpunt.

Een groep van zeven ambassadeurs heeft, als onderdeel van een bredere missie, het belang van gemeentelijk vrijwilligerswerkbeleid en lokale steunpunten naar buiten gebracht. Zij vervulden gedurende de projectperiode een rol in het kader van de PR van het project.

1.4 Leeswijzer

Dit adviesrapport behandelt in hoofdstuk 2 een procesbeschrijving van het verloop van AVI 130.

Hierin komen de projectorganisatie, communicatie en PR, intake en kwaliteitsbeleid, adviesaanvragen en kennisoverdracht aan de orde.

In hoofdstuk 3 staan de resultaten van de adviestrajecten weergegeven. In dit hoofdstuk staan een kwantitatieve analyse, een inhoudelijke analyse, de opgeleverde producten en de succes- en faalfactoren bij de lokale advisering.

De uitkomsten van een recent onderzoek naar lokaal vrijwilligersbeleid en steunpunten vormen de introductie van hoofdstuk 4. Dit slothoofdstuk bevat een beschouwing over de resultaten en procesgang van AVI 130 en mondt uit in een aantal adviezen aan het ministerie van VWS. We gaan in op de gevolgde aanpak van AVI 130, de belangrijkste knelpunten en kansen in de ondersteuningsstructuur, de basisfuncties van lokale ondersteuning, relevante verschillen tussen stad en platteland en kennisoverdracht. Het rapport sluit af met een voorstel voor vervolgstappen.

In de bijlagen is een overzicht weergegeven van de bereikte resultaten per uitgevoerd AVI-traject, gegroepeerd per provincie. Daarnaast wordt verder op de werkzaamheden van de ambassadeurs ingegaan. Tenslotte is er de uitgebreide samenvatting te vinden van het binnen AVI 130 uitgevoerde onderzoek naar lokale ondersteuning en de invloed van overheidsimpulsen daarop. Het complete onderzoeksrapport hiervan is als apart digitaal bestand verkrijgbaar.

2 AVI 130: organisatie en uitvoering

2.1 Projectorganisatie, adviseurspool en stuurgroep

Projectorganisatie

De projectorganisatie van AVI 130 werd gevormd door MOVISIE en DSP-groep. Beide organisaties leverden een projectleider en verdeelden de organisatorische taken. Belangrijkste taken waren:

- uitvoeren van de intakeprocedure: het traject van de adviesaanvraag van een gemeente of een lokaal steunpunt tot het starten van het daadwerkelijke adviestraject;
- voeren van (telefonische) tussenevaluaties van de lopende projecten;
- contact onderhouden met de adviseurs over de voortgang van adviestrajecten;
- werven en onderhouden van de contacten met de ambassadeurs, het communicatietraject, de secretariële ondersteuning en de financiële administratie;
- kennisoverdracht richting adviseurs door bijeenkomsten en intervisie en de afstemming met VWS (werd gezamenlijk uitgevoerd).

Adviseurspool

AVI 130 had als doel om in zo veel mogelijk plaatsen, maar in ieder geval in 130 gemeenten, de kwaliteit van de infrastructuur van de vrijwillige inzet lokaal te versterken. In de beleidsbrief¹ werd al gesproken over een rol voor de provinciale steunpunten (CMO's). Het inzetten van CMO-adviseurs was een logische keus. Zij hadden immers vaak al een goed netwerk opgebouwd bij gemeenten en lokale steunpunten in de eigen provincie. Daarnaast hadden ze vaak al ervaring met het kwalitatief versterken van de lokale infrastructuur. Voor het uitvoeren van meer dan honderd lokale trajecten van gemiddeld twintig dagdelen is een flinke capaciteit nodig. De CMO's konden dit bieden.

In het voortraject heeft AVI 130 contact gelegd met de VSW (nu: CMO-net), het landelijk netwerk van CMO's. De VSW tekende een intentieverklaring tot samenwerking. In twaalf provincies werden CMO's gevraagd om geschikte adviseurs aan te dragen voor het uitvoeren van lokale adviestrajecten. De 28 adviseurs die naar voren werden geschoven kregen een introductiegesprek met de projectorganisatie waarin hun ervaring en adviesvaardigheden werden getoetst. Uiteindelijk werd met 21 adviseurs de adviseurspool ingericht. In onderstaande tabel staat de verdeling over de provincies weergegeven.

Aantal adviseurs per provinciale CMO

Provincie	CMO	Aantal adviseurs
Friesland	Partoer	1
Groningen	CMO Groningen	1
Drenthe	STAMM	1
Overijssel	SVWO	1
Gelderland	Spectrum	4
Flevoland	Axion	2
Noord-Holland	Primo	3
Zuid-Holland	PJ Partners	2
Utrecht	Alleato	1
Noord-Brabant	Zet (voorheen Prisma)	2
Zeeland	Scoop	1
Limburg	Huis voor de Sport ²	2

¹ Beleidsbrief Vrijwillige Inzet 2005 - 2007

² In Limburg is geen CMO die zich specifiek richt op vrijwillige inzet. In overleg met de contactambtenaar van de provincie is contact gezocht met het Huis voor de Sport Limburg. Naast een sport- en verenigingsadviseur vanuit Huis voor de Sport werd een adviseur aangetrokken die voorheen werkzaam was bij de ter ziele gegane CMO (Symbiose) en die nu op dit gebied als zelfstandige actief is.

In de intakeprocedure van gemeenten en steunpunten werd eerst bepaald of de adviseur(s) in de desbetreffende provincie voldoende kwaliteit (op het specifieke onderwerp van de adviesaanvraag) en capaciteit had. Als dat niet het geval was, dan kon in overleg een adviseur uit een andere provincie worden ingezet. In enkele gevallen gaf de aanvragende partij aan niet met een adviseur van de CMO te willen samenwerken. Soms was de aanvraag erg specifiek en had de CMO-adviseur niet de juiste kennis. In deze situaties zijn adviseurs van DSP-groep of MOVISIE ingezet om het adviestraject uit te voeren.

Vrijwilligerscentrale Zevenaar

Vrijwilligerscentrale Zevenaar heeft de mogelijkheden tot samenwerking tussen Stichting welzijn Ouderen en de Vrijwilligerscentrale Zevenaar onderzocht. Resultaat van het advies-traject is een gezamenlijke visie op vrijwillige inzet die binnen de gemeente ambtelijk en bestuurlijk breed ondersteund wordt. Door dit visiedocument heeft de vrijwilligerscentrale een andere (serieuze) rol gekregen.

Stuurgroep

Voor het inhoudelijk en procedureel begeleiden van de projectorganisatie is een stuurgroep samengesteld, op uitnodiging van het ministerie van VWS. Gedurende de looptijd van het project is de stuurgroep vijf keer bij elkaar gekomen om de voortgang te bespreken en de projectorganisatie van adviezen te voorzien. Daarnaast ontving de stuurgroep maandelijks de door de projectorganisatie opgestelde projectmonitor. De stuurgroep was als volgt samengesteld:

Samenstelling stuurgroep AVI 130

Naam	Functie
Frank Dales (voorzitter)	Burgemeester van de gemeente Breukelen, vanaf 1 juni 2007 directeur Dierenbescherming
Bram Donkers	Wethouder van de gemeente Borne, vanaf 15 september 2007 directeur CALO Hogeschool Windesheim te Zwolle
Els Berman	Bestuurslid Vereniging NOV
Willem Lageweg	Directeur MVO Nederland
Daniël Kruithof	VNG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten)
Annet den Hoed / Christie Stiphout	Ministerie van VWS (opdrachtgever)

2.2 Communicatie, PR en ambassadeurs

Communicatie en PR

Omdat AVI 130 door meerdere partijen werd uitgevoerd, was het belangrijk dat er voor de communicatie-uitingen een eigen logo en huisstijl werd ontwikkeld. Zo was het voor de buitenwereld duidelijk dat activiteiten onder AVI 130 vielen en dat het bijvoorbeeld niet om een regulier adviestraject van MOVISIE, DSP-groep of een van de CMO's ging.

In september 2006 ging de website www.avi130.nl de lucht in. Deze site informeerde geïnteresseerde gemeenten en steunpunten over de criteria om aan AVI 130 deel te nemen en over hoe men een adviestraject kon aanvragen. Daarnaast stonden er ervaringen op van gemeenten, steunpunten en adviseurs. Op de thermometer konden bezoekers van de site zien hoeveel adviesaanvragen er al waren binnengekomen. Een geïnteresseerde gemeente of steunpunt zag hier ook direct of het nog zinvol was om een aanvraag te doen of dat er geen budget beschikbaar meer was.

Tegelijk met het lanceren van de website zijn er in de netwerken van MOVISIE en DSP-groep leaflets verspreid met het aanbod aan gemeenten en steunpunten. Verder was er een mailing aan alle gemeenten en lokale steunpunten. Zo wist iedereen duidelijk wat de kansen waren die AVI 130 bood. Bijlage 4 geeft een aantal voorbeelden van communicatiemiddelen van AVI 130 weer.

Voor de adviseurs werd een virtueel kantoor opgezet. Dit kantoor was voorzien van een forum, een prikbord, een ruimte om nuttige documenten met elkaar te delen en een agenda. Met name tijdens de eerste helft van het project heeft een deel van de adviseurs veel gebruikgemaakt van dit virtuele kantoor. Later vond uitwisseling vooral plaats via mail, telefoon of in de bijeenkomsten.

Er zijn diverse artikelen gepubliceerd over AVI 130. Zo is regelmatig melding gemaakt over de voortgang van het traject in Centrales Centraal, de nieuwsbrief van Vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk (Vereniging NOV) naar de lokale steunpunten. Ook verschenen er artikelen in Vakwerk, in de diverse bladen van de CMO's en in de Wmo-nieuwsbrief van VWS.

AVI 130 leverde veel kennis en ervaringen op over het kwalitatief versterken van lokale vrijwillige inzet. Eén van de voorwaarden van het project was dat deze kennis voor de gehele doelgroep (alle gemeenten en steunpunten) beschikbaar moest zijn. Daarom zijn alle 'producten' die de verschillende adviestrajecten hebben opgeleverd, verzameld op www.vrijwilligerswerk.nl. Op deze website staat bijvoorbeeld een nota vrijwilligerswerk en mantelzorg van een gemeente, met daarbij het bijbehorende plan van aanpak. Een ander voorbeeld is een onderzoeksopzet voor het evalueren van de dienstverlening van een vrijwilligerscentrale, inclusief vragenlijst, plan van aanpak, etc.

Figuur 1: Aandacht voor AVI 130 in de Wmo-nieuwsbrief van VWS

Ambassadeurs

De insteek van de beleidsbrief was om zes bekende Nederlanders als ambassadeur in te zetten ter ondersteuning van de lokale trajecten. Dit bleek niet realistisch. Bekende Nederlanders waren wel geïnteresseerd, maar hadden vaak een te volle agenda om het ambassadeurschap er naast te doen. Het lukte VWS en Vereniging NOV om zeven ambassadeurs te werven én in te zetten binnen verschillende netwerken. De ambassadeurs:

- Burgemeester Sjaak van der Tak (Westland) benadrukte het belang van vrijwilligerswerk in zijn contacten met alle burgemeesters in Nederland.
- Cabaretier Sjaak Bral heeft op diverse (Haagse) bijeenkomsten en evenementen uitgedragen dat de maatschappij niet zonder vrijwilligers kan.
- Mohamed Sini (directeur ROC Midden-Nederland) heeft in de onderwijswereld gepleit voor goede ondersteuning van het vrijwilligerswerk bij de invoering van maatschappelijke stages. Daarnaast heeft hij in zijn netwerk van interculturele organisaties het belang van vrijwilligerswerk als invulling van burgerschap benoemd.

- Willem Lageweg (directeur MVO Nederland) heeft op meerdere bijeenkomsten en congressen het maatschappelijk betrokken ondernemen door bedrijven gepromoot.
- Via het ambassadeurschap van Bram Troost (Woonzorg Nederland) kwam er extra aandacht voor de relatie tussen woonzorg en vrijwilligerswerk.
- Tv-presentatrice Lucille Werner is met Vereniging NOV in gesprek om een grootschalig evenement te organiseren. Zij wil zo het grote publiek laten zien wat het belang van vrijwilligerswerk is. Daarnaast vroeg ze met een vrijwilligers-Lingo aandacht voor dit thema.
- Door het ambassadeurschap van Alexander Rinnooy Kan (SER) is vrijwilligerswerk op de agenda van de SER gekomen. Er wordt gesproken over een mogelijk SER-advies over de rol van vrijwilligerswerk in de Nederlandse maatschappij.

Na hun tijdelijke ambassadeurschap zoeken deze ambassadeurs zelf een opvolger die het stokje van hen overneemt. Daarmee is de inzet van ambassadeurs niet beperkt tot de duur van het project, maar krijgt dit AVI-onderdeel een vervolg onder de vlag van Vereniging NOV.

2.3 Intake en kwaliteitsbeleid

Intakeprocedure adviesaanvragen

AVI 130 had een duidelijk geformuleerde doelstelling, namelijk het kwalitatief versterken van de lokale vrijwillige inzet. Dat de start van AVI 130 vrijwel gelijk viel met de start van de Wmo had voor- en nadelen. Gemeenten konden door een AVI-adviestraject begeleiding krijgen bij het ontwikkelen van vrijwilligerswerkbeleid. Dit beleid moest in het kader van de Wmo sowieso op papier gezet worden. Een risico was wel dat gemeenten aanvragen deden met een Wmo-bril op en daarbij maar zijdelings ingingen op het onderwerp vrijwillige inzet. Daarom werden er criteria opgesteld, waaraan een aanvraag moest voldoen. Een aanvraag moest vallen binnen één of meer van de volgende onderwerpen:

- opstellen of verbeteren van gemeentelijk vrijwilligerswerkbeleid, rekening houdend met de kaders van de Wmo;
- organisatievraagstukken van lokale steunpunten vrijwilligerswerk;
- vrijwillige inzet en de relatie met het bedrijfsleven;
- het vormgeven van lokale vrijwillige inzet binnen de Wmo-kaders;
- vinden en binden van vrijwilligers onder ouderen, jongeren of allochtonen;
- samenwerking van het lokale steunpunt met sectorale ondersteuners;
- interculturalisatie en vrijwillige inzet;
- sectorale ondersteuning van cultuur, zorg of sport;
- versterking van de adviesrol van lokale steunpunten naar lokale vrijwilligersorganisaties toe;
- vraagstukken rondom wet- en regelgeving.

Daarnaast moest een aanvraag concreet en specifiek genoeg zijn om een beeld te krijgen van de feitelijke probleemstelling van de aanvrager.

Van de 131 aanvragen is het in 17 gevallen niet tot een lopend adviestraject gekomen. Bij een deel was niet duidelijk welk advies nodig was of was de initiële vraag door de actualiteit achterhaald. Daarnaast trok een deel van de aanvragers zich terug door veranderende prioriteiten. Ook was een deel van de aanvragen te zeer vanuit de Wmo geformuleerd, zonder de nadruk te leggen op vrijwillige inzet. Deze aanvragers konden een nieuwe aanvraag doen maar het merendeel maakte hier geen gebruik van. In twee gevallen was de intakeprocedure afgerond, maar bleek er bij de gemeente geen behoefte meer te zijn aan een adviestraject of werden de prioriteiten elders gelegd.

2.4 Adviesaanvragen

Het grootste deel van de adviesaanvragen had één van de bovenstaande onderwerpen als thema. Een aantal behandelde meerdere onderwerpen.

In ongeveer 60% van de adviestrajecten is gewerkt aan de verbetering van de ondersteuningsinfrastructuur voor vrijwillige inzet zoals het opzetten van een nieuw steunpunt of het wijzigen van de structuur van het bestaande steunpunt. Vaak werd het eigen aanbod van het steunpunt geëvalueerd, beoordeeld en aangepast of uitgebreid. Daarnaast is in een aantal trajecten de samenwerkingsrelatie met andere ondersteuningsorganisaties (zoals sportondersteuning, mantelzorgsteunpunt, thuishulpcentrale) opgezet of verbeterd. In 33% van de trajecten is gemeentelijk vrijwilligerswerkbeleid geformuleerd of aangepast, vaak vergezeld van een behoeftepeiling of een inventarisatie van het lokale vrijwilligersveld. 14% van de trajecten handelde over specifieke doelgroepen als jongeren, ouderen, allochtonen, het bedrijfsleven of burgerinitiatieven en nog eens 11% had vrijwillige inzet in de zorg als onderwerp.

In de bijlagen is een overzicht van de resultaten van alle AVI-trajecten opgenomen, gesorteerd op provincie. Uit dit overzicht blijkt dat in veel adviestrajecten procesinterventies zijn uitgevoerd. Het adviseren over processen leverde blijkbaar voor de gemeenten en steunpunten antwoorden op de vragen op.

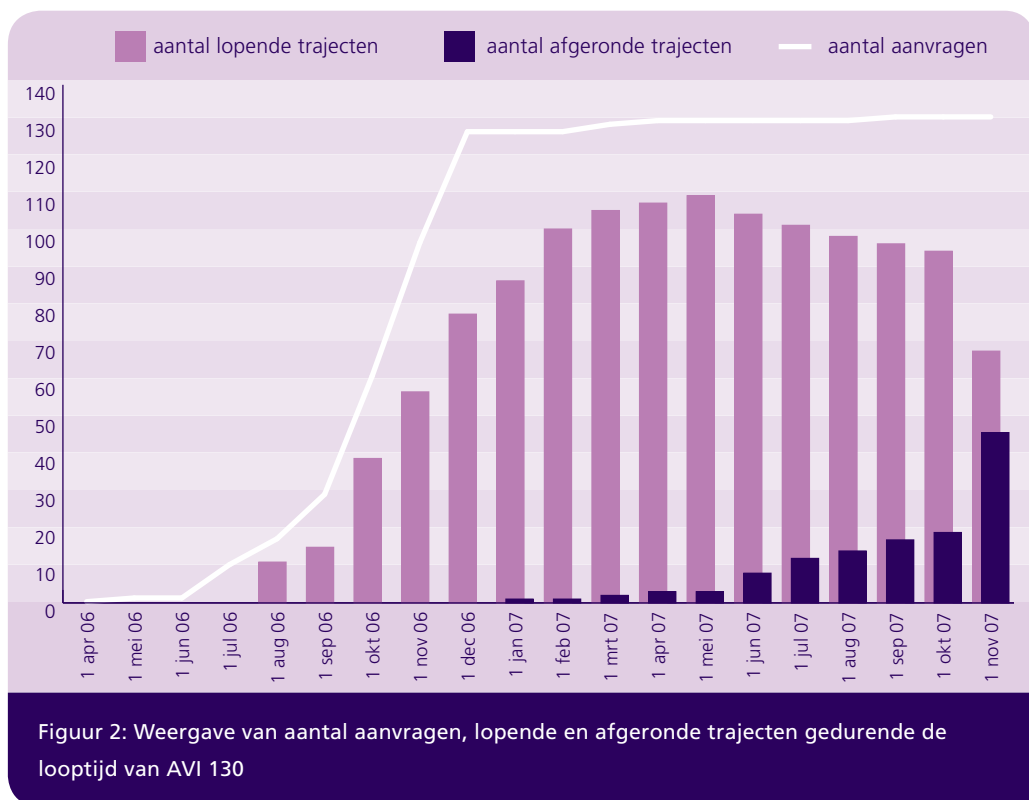
Biblioplus

Biblioplus kreeg van de gemeente Boxmeer de opdracht een steunpunt in te richten. Met hulp van een adviseur is een steunpunt ingericht, een werkplan geschreven, zijn vrijwilligers geworven en is veel publiciteit gegenereerd. Het steunpunt coördineert nu ook maatschappelijke stages. Er is samenwerking gezocht met de steunpunten in het Land van Cuijk.

2.5 Ontwikkeling adviestrajecten

Na het vormen van de adviseurspool in juni 2006 organiseerde de projectorganisatie een startbijeenkomst voor de adviseurs. De adviseurs kregen hier de opdracht mee om in de zomer de kansen van AVI 130 binnen het eigen netwerk onder de aandacht te brengen en gemeenten en steunpunten te verleiden om een adviesaanvraag te doen. Begin oktober 2006 ontvingen alle gemeenten en steunpunten informatie via de post. Hierna nam het aantal aanvragen sterk toe. Zo sterk zelfs dat begin december 2006 de inschrijving werd gesloten en een aantal aanvragen op een wachtlijst werd gezet. Uiteindelijk zijn alle aanvragen van de wachtlijst in behandeling genomen.

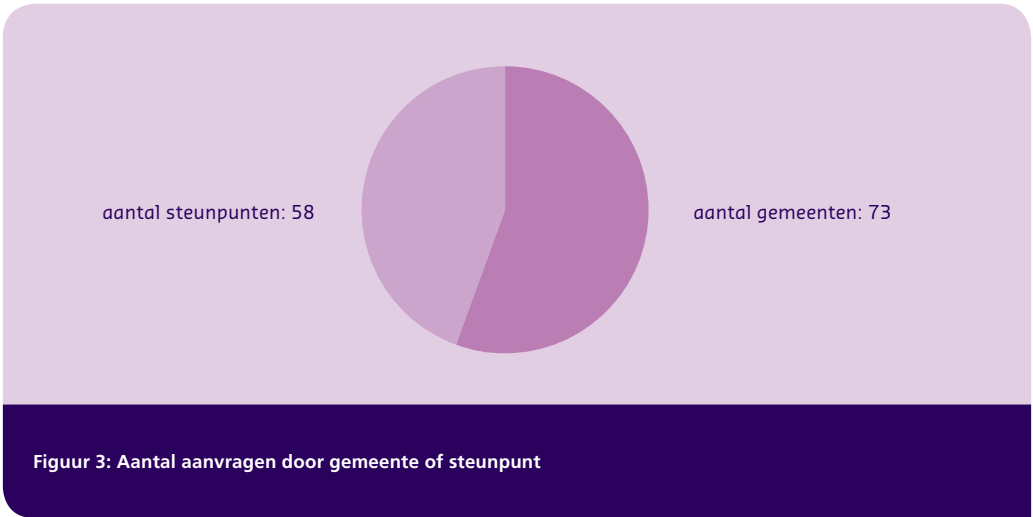

In de bovenstaande grafiek is met een lijn de ontwikkeling van het aantal aanvragen weergegeven. Er zijn in totaal 131 adviestrajecten aangevraagd. De hoogte van de lichte (gele) balken geeft het aantal lopende trajecten aan. Een traject heet ‘lopend’ wanneer de intakeprocedure is afgerond en er een adviseur aan een gemeente of steunpunt is toegewezen. Er zijn in totaal 114 trajecten van start gegaan. Een aantal trajecten was een gezamenlijke aanvraag van meerdere gemeenten. Het aantal betrokken gemeenten komt voor AVI 130 in totaal op 158. De donkere balken geven het aantal afgeronde trajecten weer. Een traject is afgerond als naast de werkzaamheden ook de administratieve afhandeling helemaal is afgerond. Dat betekent dat de adviseur een kort trajectverslag heeft geschreven en de facturen bij de projectorganisatie zijn ontvangen. Daarom kan het zijn dat de teller in november 2007, één maand voor de einddatum van AVI 130, nog maar op 46 afgeronde trajecten stond. De werkzaamheden waren echter voor het grootste deel van de trajecten al klaar.

AVI 130 was bedoeld voor de lokale infrastructuur binnen alle gemeenten in Nederland, van de kleine plattelandsgemeente tot de grote stad. In het intakeproces is bij het toekennen van het aantal dagdelen advies, rekening gehouden met de aard van de vraag, maar ook met de grootte van de aanvragende gemeente. De adviestrajecten varieerden van 8 tot 34 dagdelen. De gemiddelde duur van een adviestraject was 19 dagdelen.

Zowel gemeenten als lokale steunpunten hebben baat bij AVI 130. Om de adviesuren zo breed mogelijk te verdelen, is er in de aanvraagcriteria weergegeven dat per gemeente slechts 1 aanvraag gedaan kon worden, door de gemeente of het steunpunt (of door beiden samen). Daarbij gold het principe van ‘wie het eerst komt’. Deze aanpak heeft tot nadere samenwerkingsrelaties tussen gemeenten en steunpunten geleid.

Bij een aanvraag van een gemeente informeerde de projectgroep het steunpunt over de aard van de aanvraag en vroeg hen om een akkoord. Bij een aanvraag van een steunpunt werd de betrokken ambtenaar gevraagd om een akkoord. In iets meer dan de helft van de gevallen was de gemeente de hoofdaanvrager van een adviestraject.

Tenslotte heeft de projectorganisatie erop gelet dat het aantal trajecten per provincie in verhouding was met het aantal aldaar aanwezige gemeenten. In praktijk zijn de trajecten automatisch goed over het de provincies verdeeld. Wel is te zien dat binnen sommige provincies bepaalde gebieden meer aandacht krijgen en andere gebieden achterblijven. Dit is mogelijk te verklaren door het aandachtsgebied van de CMO's. Bijlage 1 geeft een overzicht van de resultaten per gemeente, gesorteerd op provincie.

2.6 Kennisoverdracht

Adviseursbijeenkomsten

De adviseurs zijn in totaal vier keer als groep bij elkaar gekomen om kennis en ervaringen uit te wisselen. Zij wisten elkaar daardoor steeds beter te vinden en konden zo gebruikmaken van elkaars kwaliteiten. In de laatste adviseursbijeenkomst is een advies geformuleerd over de beste manier om het vrijwilligerswerk lokaal te ondersteunen. Dit advies is in hoofdstuk 4 opgenomen.

Intervisie

Onder leiding van vier coaches (twee van MOVISIE en twee van DSP-groep) hebben de adviseurs in vier groepjes een aantal kleinschaliger intervisiebijeenkomsten gehad. Hier werden situaties vanuit de adviespraktijk ingebracht en besproken. Deze intervisie is door zowel de adviseurs als de coaches als bijzonder waardevol ervaren. Daarnaast werkte deze opzet als signaalfunctie voor de projectorganisatie als er een traject niet naar wens verliep.

Provinciale bijeenkomsten

In de loop van het project ontstond financiële ruimte om meer tijd te besteden aan kennisverspreiding richting gemeenten en steunpunten die niet aan AVI 130 konden deelnemen. CMO's kregen de mogelijkheid om voor hun eigen provincie een bijeenkomst te organiseren. Bij deze bijeenkomsten stond kennisdeling tussen AVI-gemeenten en -steunpunten en niet-AVI-gemeenten en -steunpunten centraal. De bijeenkomsten werden door de deelnemers enthousiast ontvangen. In tien van de twaalf provincies

werd minimaal één bijeenkomst georganiseerd, waar elke CMO zijn eigen invulling aan gaf. In Friesland zag Partoer geen mogelijkheden, omdat de doelgroep voor deze bijeenkomsten in het najaar van 2007 al op diverse andere bijeenkomsten bij elkaar kwam. CMO Groningen heeft door ziekte van de adviseur het laatste half jaar van AVI 130 alle zeilen moeten bijzetten om met andere medewerkers de adviestrajecten goed af te ronden. Het organiseren van een bijeenkomst was daardoor niet mogelijk.

3 Resultaten AVI 130

3.1 Kwantitatieve analyse adviestrajecten

In het plan van aanpak staat in de toelichting op het budget dat er wordt gestreefd naar een gemiddelde duur per adviestraject van twintig dagdelen (tachtig uur). Met dit gemiddelde was voldoende budget voor maximaal 130 gemeenten en/of steunpunten om een traject aan te vragen. Het streefcijfer was dus 130 gemeenten of steunpunten.

Uiteindelijk zijn er 131 aanvragen gedaan, wat uitmondde in 114 trajecten, waarbij 158 gemeenten en/of steunpunten betrokken waren. Een gemiddeld adviestraject duurde 19 dagdelen.

Figuur 4: Weergave van de betrokken gemeenten bij AVI 130

De projectorganisatie heeft enigszins gestuurd om de spreiding over de verschillende provincies en over grote en kleine gemeenten goed te houden. De ene adviseur werd gestimuleerd om meer te netwerken, de ander juist ontmoedigd. Op de kaart zijn bepaalde gebieden licht gekleurd,

bijvoorbeeld in het midden van Brabant en op verschillende eilanden van Zeeland. In Brabant zijn de meeste trajecten aangevraagd na de verzending van de mailing door de projectorganisatie. Daardoor is de spreiding in deze provincie niet sterk gestuurd door de netwerken en wervingskracht van de adviseurs. In Zeeland kwam een aantal aanvragen in een vroeg stadium binnen, nog voor het versturen van de mailing. Dat duidt erop dat de daar actieve adviseur sturend heeft gewerkt. Overigens hadden gemeenten en steunpunten op de niet betrokken eilanden natuurlijk net zo veel mogelijkheden als alle andere gemeenten en steunpunten om na het ontvangen van de uitnodiging (mailing) een aanvraag te doen.

In totaal is zo'n 75% van alle aanvragen door gemeenten en steunpunten gedaan, naar aanleiding van de mailing, zo'n 25% van de aanvragen is gestuurd door een van de adviseurs, die deze mogelijkheid bij het netwerk onder de aandacht bracht.

Aantal betrokken gemeenten per provincie

Provincie	Aantal gemeenten per 1 januari 2008	Aantal betrokken gemeenten ³ in AVI 130	Percentage van totaal
Groningen	25	14	56%
Friesland	31	20	65%
Drenthe	12	4	33%
Overijssel	25	10	40%
Flevoland	6	3	50%
Gelderland	56	15	27%
Utrecht	29	15	52%
Noord-Holland	61	19	31%
Zuid-Holland	77	22	29%
Noord-Brabant	68	13	19%
Zeeland	13	6	46%
Limburg	40	17	43%
Totaal	443	158	36%

NB. Bovenstaande tabel is licht vervuild, omdat het aantal betrokken gemeenten is afgezet tegen het aantal gemeenten per 1 januari 2008. Het kan voorkomen dat een aantal betrokken gemeenten in de loop van het AVI-traject door herindeling samengevoegd is. Daardoor lijkt het alsof er relatief meer gemeenten in die provincie hebben deel-genomen. Dit is sowieso een klein aantal, omdat er in 2007 al geen herindelingen hebben plaatsgevonden.

De hoeveelheid trajecten per provincie hing af van de interesse van gemeenten of steunpunten maar ook van de wervingskracht van de adviseurs. Bovendien was het aantal actieve adviseurs in een provincie een bepalende factor. Zo leverde Zet (voorheen Prisma, Noord-Brabant) in eerste instantie twee adviseurs. Daar was al gauw de beschikbare inzet in uren volgepland. Gelukkig is tijdens het project een derde adviseur vrijgemaakt om meer trajecten te kunnen uitvoeren.

Bovenstaand overzicht geeft nog geen totaalbeeld van de inzet van de verschillende provinciale CMO's. Een aantal trajecten is door CMO-adviseurs buiten de grenzen van de eigen provincie uitgevoerd. Dit had met name te maken met over- en ondercapaciteit bij CMO's. Enkele gemeenten en steunpunten hadden een nadrukkelijke wens niet met de eigen CMO te werken ("we willen verfrissende ideeën" en "we hebben slechte ervaringen") of hadden hele specifieke voorkeuren voor een adviseur vanuit DSP-groep of MOVISIE.

De directeurs van de CMO's hebben door ondertekening van de samenwerkingscontracten te kennen gegeven dat zij akkoord gingen met deze werkwijze. Tussen projectorganisatie en CMO was altijd een goede afstemming als er een adviestraject niet door de betreffende CMO uitgevoerd zou worden.

Gemeenten en steunpunten ontvingen in het intakeproces een voorstel voor een adviseur van de CMO, maar hadden altijd de mogelijkheid daarvan af te wijken. Daarvoor had de projectorganisatie naast de pool van CMO-adviseurs ook contact met een aantal adviseurs vanuit andere organisaties, elk met hun eigen specialismen. In praktijk zijn alleen adviseurs van de CMO's ingezet en waar dit niet mogelijk of wenselijk bleek vanuit DSP-groep of MOVISIE.

In onderstaande tabel is weergegeven hoeveel trajecten de verschillende CMO's hebben afgerond. Dit is wat anders dan het aantal dat de CMO's gestart zijn. Soms is een traject overgenomen door een andere adviseur. Twee adviseurs kregen gedurende de looptijd van AVI 130 een andere baan. Daarnaast waren er drie adviseurs die langere tijd ziek waren. Dit is vooral met CMO-capaciteit opgevangen en soms door adviseurs van DSP-groep of MOVISIE. In twee trajecten heeft de klant het traject stilgelegd uit onvrede met de adviseur. Daarin heeft de projectorganisatie bemiddeld. Deze trajecten zijn door een andere adviseur tot een goed einde gebracht. Adviseurs van DSP-groep rond- den 7 trajecten af, adviseurs van MOVISIE 9.

Aantal trajecten per CMO

Provincie	Betrokken CMO in deze provincie	Aantal trajecten AVI 130	Aantal afgeronde trajecten door deze CMO
Groningen	CMO Groningen	8	8
Friesland	Partoer	6	6
Drenthe	STAMM	4	3
Overijssel	SVWO	9	7
Flevoland	Axion	3	3
Gelderland	Spectrum	14	13
Utrecht	Alleato	11	9
Noord-Holland	Primo nh	14	16
Zuid-Holland	PJ Partners	17	8
Noord-Brabant	Zet	11	9
Zeeland	Scoop	6	5
Limburg	Huis voor de Sport	11	11
Totaal		114	98

3.2 Inhoudelijke analyse adviestrajecten

In hoofdstuk 2.4 staat een weergave van de belangrijkste thema's die in de adviestrajecten aan bod zijn gekomen. Daaruit blijkt dat de Wmo vooral invloed had op adviesaanvragen van gemeenten. In de ontwikkeling van vrijwilligerswerkbeleid is in ieder geval rekening gehouden met de eisen die de Wmo stelt aan de invulling van prestatieveld 4. Dat heeft goede voorbeelden opgeleverd van interactieve beleidsvorming, waar andere gemeenten (niet-AVI) hun voordeel mee kunnen doen.

De rol van de adviseur in de verschillende trajecten varieerde. Afhankelijk van de inzet van de ontvangende partij en de voorkeurstijl van de adviseur, liep dit uiteen van het adviseren op afstand tot het schrijven van de beleidsnota vrijwilligerswerk voor een gemeente.

De projectorganisatie heeft in dat laatste geval aangegeven dat dit niet de insteek van een advies-traject kon zijn. Als een externe partij het beleid formuleert, draagt dat onvoldoende bij aan eigenaarschap van de gemeente en borging van de kennis.

Vrijwilligerssteunpunt Hoogeveen

Om in te springen in maatschappelijke ontwikkelingen, is het van belang dat het Vrijwilligerssteunpunt Hoogeveen een kernpositie inneemt in de welzijnsstichting. Ten aanzien van deze herpositionering is een organisatieonderzoek uitgevoerd onder alle onderdelen van de welzijnsstichting, gevolgd door een richtinggevend rapport.

3.3 Evaluatie door betrokken gemeenten en steunpunten

Ten tijde van het opmaken van dit eindrapport heeft de projectorganisatie van 67 trajecten een ingevuld evaluatieformulier ontvangen. Dit is een representatieve steekproef van gemeenten en steunpunten, groot en klein, zowel stad als platteland. De betrokken gemeenten en steunpunten zijn erg tevreden over de trajecten en de adviseurs. Op het formulier konden rapportcijfers gegeven worden op verschillende onderdelen.

Gemiddeld worden de adviestrajecten met een 7,7 (rapportcijfer) beoordeeld.

Enkele opmerkingen uit de evaluatieformulieren

"Alle verwachtingen zijn steeds professioneel en met enthousiasme uitgevoerd."

(Steunpunt en gemeente Westland)

"Mijn waardering gaat uit naar de heldere inzichten van Petra Prinssen (Huis voor de Sport / Move Me) rond het bestaande beleid van onze gemeente en de nieuwe impulsen die zij daarbij aandroeg."

(Gemeente Venlo)

"We hebben heel erg prettig en goed samengewerkt. De service van de adviseur was zelfs boven verwachting. Erg sterk vond ik de manier waarop de adviseur de probleemstelling helder maakte en daarbij passende antwoorden zocht. We voelen ons zeer geholpen en gesteund door de adviseur."

(Steunpunt Vrijwilligerswerk Zeist)

"Eigenlijk zou je als 'éénpitter' regelmatig de kans moeten hebben om op zo'n manier met iemand te kunnen sparren."

(Vrijwilligerscentrale Huizen)

"De gemeenteraad heeft grote waardering voor de wijze waarop de nota Vrijwilligersbeleid 2008-2011 tot stand is gekomen."

(Gemeente Heerhugowaard)

3.4 Succes- en faalfactoren bij lokale advisering

In de projectverslagen geven de adviseurs meestal aan dat de ondersteuning vanuit AVI 130 erg gewaardeerd is. De betrokken partijen waren vaak zeer enthousiast en betrokken. Lokale steunpunten laten weten dat ze met de AVI-trajecten een duidelijke stap vooruit hebben gemaakt. Het project gaf mogelijkheden voor ontwikkeling of zelfevaluatie. En een steunpunt komt hier door het ontbreken van budget en capaciteit zelf binnen de reguliere werkzaamheden vaak niet aan toe. Gemeenteambtenaren zien vooral meerwaarde in de ervaring van de adviseurs om via interactieve beleidsvorming tot een eindresultaat te komen (met name nota's vrijwilligerswerkbeleid). Zonder dat dit expliciet als doel of uitgangspunt is opgenomen, is in veel gemeenten de nota of het beleidsplan besproken en goedgekeurd door de gemeenteraad.

Als het om geld en capaciteit gaat, is vrijwilligerswerk een kwetsbaar terrein. Hoewel AVI 130 voor een steunpunt veel kansen bood, was het door beperkte capaciteit (formatie) soms lastig om medewerkers van het steunpunt zoveel te betrekken als eigenlijk gewenst en gepland was. Daarnaast is borging een zorgpunt, omdat een nieuwe ontwikkeling alleen doorgang kan vinden met meer budget en formatie. In enkele gevallen heeft de onderbouwing van het AVI-advies er overigens wel toe geleid dat het steunpunt structureel meer instellingssubsidie ontvangt van de gemeente. Ook binnen gemeenten is het onderwerp vrijwillige inzet een kwetsbaar terrein. De inzet van de ambtenaar op dit onderwerp is in veel trajecten als faalfactor weergegeven. Niet in de laatste plaats vanwege het grote verloop onder ambtenaren vrijwilligerswerkbeleid. Uit de 0-meting gemeentelijk vrijwilligerswerkbeleid (CIVIQ: 2006) bleek al dat gemeenten gemiddeld 0,43 fte beschikbaar hebben op dit thema. Gezien het feit dat AVI 130 relatief meer in kleinere gemeenten actief is geweest, geeft dit een indicatie van de capaciteitsproblemen. Ook borging is met het grote verloop en de beperkte aandacht een zorgpunt.

Gemeente Anna Paulowna

In opdracht van de gemeente Anna Paulowna is de ondersteuningsbehoefte gepeild en naast het aanbod van het steunpunt en het Wmo-loket gelegd. Een daarop volgend adviesrapport pleitte voor continuering van het steunpunt met een betere invulling en aansturing.

4 Slotbeschouwing en advies

4.1 Inleiding

Ter voorbereiding op deze slotbeschouwing en het advies hebben wij een verkennend onderzoek verricht naar de effecten van landelijke impulsen ter versterking van de lokale infrastructuur voor vrijwilligerswerk onder tien gemeenten die als eerste een AVI-traject hebben doorlopen. Voor de rapportage hierover verwijzen wij naar bijlage 5.

TSV en Commissie Vrijwilligersbeleid

De TSV-regeling (2002 – 2005) heeft ertoe geleid dat veel gemeenten een steunpunt voor vrijwilligerswerk hebben opgericht. Meer in het algemeen is de aandacht voor vrijwilligerswerk toegenomen, zijn er meer faciliteiten voor deskundigheidsbevordering gekomen en er heeft werving van nieuwe vrijwilligers plaatsgevonden. Daarnaast zijn gemeenten zich inhoudelijk meer gaan

verdiepen in vrijwilligersproblematiek. Na afloop van de TSV-regeling bepaalden gemeenten zelf of projectgeld structureel ingezet werden.

De Commissie Vrijwilligersbeleid (2002 – 2005) had tot taak gemeenten en provincies te stimuleren tot het ontwikkelen en verbeteren van lokaal en regionaal vrijwilligerswerkbeleid. Dit heeft geleid tot een aantal publicaties, bijeenkomsten en lokale pilotprojecten over visie, regie, participatie en monitoring.

In de periode van deze impulsen, die beide plaatsvonden na het Internationaal Jaar voor de Vrijwilliger (2001), was het vrijwilligerswerkbeleid van de meeste gemeenten tamelijk algemeen geformuleerd en ontbrak het aan kennis en vaak ook middelen om beleid en ondersteuning te versterken. Zowel ambtelijke capaciteit als personele armslag bij steunpunten waren beperkt. Gemeenten zagen weliswaar hun ambities groeien maar konden deze hierdoor slechts mondjesmaat waarmaken. Continuïteit van beleid en maatregelen bleek eveneens een knelpunt.

AVI 130

AVI 130 heeft ertoe geleid dat een groep van 158 gemeenten en steunpunten advies op maat hebben gekregen. Daarmee is kwaliteit toegevoegd aan de ondersteuningsstructuur voor vrijwilligerswerk. In negen van de tien onderzochte gemeenten is het budget voor vrijwilligerswerkbeleid verhoogd. De Wmo heeft gemeenten nog eens extra aangezet tot een expliciet beleid met extra aandacht voor vrijwilligers, burgerparticipatie, mantelzorgondersteuning en sociale activering. In hoeverre dat leidt tot een vitale lokale infrastructuur voor vrijwilligerswerk is sterk afhankelijk van de mate waarin gemeenten bereid zijn te investeren in beleidsformatie en professionele steunpunten met voldoende capaciteit.

Ondersteuningsstructuur

De beleidscapaciteit voor vrijwilligerswerk binnen gemeenten is gemiddeld in Nederland nog geen halve formatieplaats⁴. Die kwetsbaarheid is er ook bij steunpunten. Omvang, dienstverlening en kwaliteit van steunpunten vrijwilligerswerk zijn onderling sterk verschillend. Veelal beschikken grote gemeenten over steunpunten met een team van professionals, aangevuld met vrijwilligers. Kleine gemeenten moeten het met veel minder doen. Twee van de drie steunpunten beschikt over één of twee professionals en een budget van gemiddeld 50.000 euro⁵. Van de 220 steunpunten is 16% zelfstandig. De meeste steunpunten zijn onderdeel van een lokale welzijnsstichting of van de gemeente zelf. Steeds meer steunpunten richten zich op de regio en bedienen meerdere gemeenten. Langzamerhand groeit het besef dat steunpunten nodig zijn om organisatieproblemen in het vrijwilligerswerk aan te pakken. De meeste steunpunten voeren voornamelijk activiteiten uit op het gebied van bemiddeling tussen vraag en aanbod, informatie verstrekken, promotie, belangenbehartiging en deskundigheidsbevordering. 39 steunpunten hebben een A, B, C of D keurmerk dat verstrekt wordt door de vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk (NOV).

⁴ Bron: 0-meting gemeentelijk vrijwilligerswerkbeleid; CIVIQ (2006)

⁵ Bron: 0-meting vrijwilligerscentrales; CIVIQ (2006)

Veel steunpunten hebben niet de mogelijkheid om zich lokaal goed te profileren, waardoor vrijwilligersorganisaties moeite hebben het steunpunt te vinden. Financieel zijn zij vrijwel geheel afhankelijk van de gemeente.

Kansen voor versterking

Gemeenten onderkennen steeds meer het maatschappelijk belang van een vitale infrastructuur voor vrijwilligerswerk. De invoering van de Wmo bevestigt deze ontwikkeling en verplicht gemeenten tot expliciet beleid op dit terrein. Vrijwilligerswerk, burgerparticipatie, burgerinitiatieven, maatschappelijke stages en maatschappelijk betrokken ondernemen refereren allemaal aan betrokkenheid van burgers bij de (lokale) samenleving, en nopen gemeenten tot integraal beleid om de civil society te bevorderen. Uit ons onderzoek komen drie punten van aandacht naar voren die hier invulling aan kunnen geven:

- Substantiële en structurele formatie en budget voor ondersteuning vrijwilligerswerk. Dit geldt zowel voor beleid als uitvoering. Omvang en inrichting van een steunpunt is uiteraard afhankelijk van de lokale situatie en daarmee maatwerk.

- Verbreding van het ondersteuningsaanbod. Vrijwilligers vragen in toenemende mate om advies op maat, consultatie, verlichting van regeldruk, betrekken van het bedrijfsleven, begeleiding bij interculturalisering, ondersteuning bij mantelzorg en campagnes. Gemeenten zullen met steunpunten moeten beoordelen welke basisfuncties zij willen onderbrengen in het steunpunt.
- Lokale samenwerking. Een steunpunt hoeft niet alle diensten zelf te leveren. Als backoffice kan zij diensten laten uitvoeren door lokale, regionale of landelijke partners, bijvoorbeeld bij deskundigheidsbevordering, advisering en campagnes. In specifieke sectoren, zoals de sport, zijn veelal lokale steunfuncties actief die op dat terrein ondersteuning bieden. Steunpunten verwijzen dan simpelweg door.

Wij benadrukken dat elke gemeente anders is, zowel ten aanzien van vrijwilligerswerkbeleid, in de lokale problematiek in het veld, op het gebied van ondersteuning en de traditie die de gemeente daarin heeft. Oog voor de gemeentelijke maat is dan ook op zijn plaats: traditie, ambitie en middelen moeten met elkaar in evenwicht zijn.

Servicepunt Vrijwilligers Weert

Het Servicepunt Vrijwilligers Weert heeft een klanttevredenheidsonderzoek laten uitvoeren, waarvan de uitkomsten een basis vormden voor het werkplan 2008. Daarnaast is een eerste oriëntatie gedaan om Maatschappelijk Betrokken Ondernemen op te zetten.

4.2 Aanpak AVI 130

Gemeenteambtenaren, medewerkers van steunpunten en adviseurs die betrokkenen waren bij AVI 130, karakteriseren de werkwijze van de projectorganisatie als volgt:

- laagdrempelige procedure;
- efficiënte aanpak;
- effectieve inzet van mensen en middelen;
- recht doen aan lokale aanpak op maat;
- uitvoeringsgericht;
- kennis opdoen en uitwisselen.

Eenvoudig en duidelijk

AVI 130 kende geen ingewikkelde procedure om deel te nemen. Het invullen van een eenvoudig aanvraagformulier was voldoende om aan te melden. De projectorganisatie zorgde samen met de aanvrager voor een globale intake waarin doel, werkwijze, profiel en inzet van de adviseur, verwachte opbrengst en borging waren uitgewerkt. Vervolgens selecteerde de projectorganisatie een beschikbare, kundige adviseur die met het intakeformulier als 'opdrachtbrief' direct aan de slag kon gaan. In deze methode is steeds uitgegaan van een concrete lokale of regionale probleemstelling, een uitvoerbaar stappenplan en een gegeven tijdsinvestering. Gemeente, steunpunt en adviseur wisten precies waar zij aan toe waren. Indien nodig konden adviseurs en lokale betrokkenen afwijken van een vooraf bepaald stappenplan als dat de kwaliteit van het adviestraject ten goede zou komen. Deze werkwijze heeft tot zeer acceptabele resultaten geleid. De adviseurs hebben in een periode van anderhalf jaar 114 adviestrajecten doorlopen van gemiddeld 19 dagdelen in 158 gemeenten. De waardering van de lokale aanvragers was, naar het oordeel van gemeenten en steunpunten, ruim voldoende tot goed.

Diversiteit van de vraag

De werkwijze van AVI 130 blijkt recht te hebben gedaan aan de diversiteit en variëteit van lokale vragen, verschillen in gemeentelijk beleid en variatie in organisatie van steunpunten. Paragraaf 2.4 geeft een globaal beeld van deze diversiteit. Dankzij de deskundige adviseurs van de CMO's was het mogelijk om een vliegende start te maken. Adviseurs hadden over het algemeen inhoudelijke

kennis over vrijwilligerswerk én over lokaal sociaal beleid. Daarnaast beschikten ze in hun provincie over een netwerk van ambtenaren en kennis van zaken over de lokale en regionale infrastructuur. Sommige provincies (Drenthe, Zeeland) hadden bovendien provinciaal vrijwilligerswerkbeleid waarin gestreefd werd naar een lokale en regionale ondersteuningstructuur die alle gemeenten bedient. Adviseurs van CMO's waren daarbij betrokken en konden zodoende AVI 130 met dat doel benutten.

Benutten kennis

Elke adviseur had zijn eigen specifieke expertise, ervaring en adviesvaardigheden. Daarmee drukten de adviseurs een stempel op hun eigen adviestrajecten, uiteraard ook in interactie met de lokale instellingen en gemeenten. Ervaringen en expertise werden uitgewisseld tijdens inhoudelijke bijeenkomsten met projectorganisatie en adviseurs en intervisiebijeenkomsten tussen coach en adviseurs. Dit droeg bij aan de kwaliteit en voortgang van adviestrajecten.

Verloop traject

Tussentijdse evaluaties bij de lokale opdrachtgevers gaven over het algemeen het beeld van een gestage voortgang van de adviestrajecten en tevredenheid over de inzet van de adviseurs. Ongeveer eenderde van alle adviestrajecten liep vertraging op door interne oorzaken (functiewisselingen, trage besluitvorming, invoering Wmo) bij gemeenten. Hooguit vier keer had een lokale opdrachtgever zorg over de voortgang van het traject. Deze zorg werd vaak gedeeld door de adviseur. In deze gevallen was er sprake van een 'mismatch' tussen opdrachtgever en adviseur of bestonden verschillende verwachtingen over het adviestraject. De projectorganisatie zorgde in deze situaties voor een passende oplossing (wijziging opdracht, andere adviseur, bemiddeling en doorstart).

Kennisoverdracht

Aan het einde van de projectperiode hebben de adviseurs en hun organisaties (CMO's) in opdracht van de projectorganisatie een provinciale bijeenkomst gehouden voor gemeenten en steunpunten. Hierin presenteerden zij hun adviestrajecten en good practices van lokaal en regionaal vrijwilligerswerkbeleid en vitale steunpunten. Dankzij deze bijeenkomsten is zelfs nog binnen de projectperiode aandacht besteed aan kennisverspreiding en -uitwisseling. Dit niet geagendeerde onderdeel van AVI 130 toont de flexibiliteit van projectorganisatie en adviseurs. Dat geldt ook voor de zogenaamde quickscan die in het vierde kwartaal van 2007 plaatsvond. Hierin werd onderzocht wat de effecten waren van AVI 130 op de steunpunten en vrijwilligerswerkbeleid in relatie tot andere landelijke impulsen zoals TSV en Commissie Vrijwilligersbeleid. Dit onderzoek was een welkome aanvulling op de ervaringen van de adviseurs en gaf een gedegen basis voor dit adviesrapport.

Flexibiliteit AVI 130

AVI 130 had een flexibele projectorganisatie die in een periode van nog geen twee jaar enorm veel werk heeft verzet. Een groep van twintig kordate adviseurs werd gekoppeld aan de lokale vraagstukken van gemeenten en steunpunten. Tijdelijke inzet van menskracht is de kernfactor van AVI

130: snel, daadkrachtig en resultaatgericht in 158 gemeenten. Met als neveneffect: kennisverrijking van adviseurs, kennisuitwisseling met andere gemeenten en steunpunten en het opdoen van ervaring met deze (nieuwe) manier van werken.

De AVI projectorganisatie adviseert de werkwijze van AVI 130 toe te passen in situaties waarin een tijdelijke, landelijke impuls gegeven wordt aan lokale, urgente beleidsthema's. Denk hierbij aan landelijke actieplannen voor sport, brede scholen, ouder kind centra, leefbaarheid et cetera.

4.3 Urgentie lokale infrastructuur

Beleid + steunpunt = voorbereiding + uitvoering

Lokale en regionale steunpunten en gemeentelijk vrijwilligerswerkbeleid zijn twee kanten van dezelfde medaille. Steunpunten hebben eigenlijk de uitvoeringstaak van vrijwilligerswerkbeleid. Met de invoering van Wmo zijn gemeenten wettelijk verplicht ondersteuning van vrijwilligerswerk en mantelzorg te verzorgen. Hiermee is de vrijblijvendheid van zowel vrijwilligerswerkbeleid als de uitvoering ervan in formeel opzicht verdwenen.

Wmo en nieuwe vragen

De meeste steunpunten hebben een bescheiden omvang (personeel en budget) en daarmee een beperkt takenpakket. Er zijn twee ontwikkelingen die invloed hebben op de service die steunpunten kunnen bieden. Ten eerste aan de kant van de gemeente als subsidieverstrekker. De gemeente is verplicht (prestatieveld 4 van de Wmo) de ondersteuningsstructuur voor vrijwilligerswerk te faciliteren. Het ligt voor de hand om hiervoor een programma van eisen toe te passen waaraan steunpunten minimaal zouden moeten voldoen: de zogenaamde basisfuncties. Hieraan zou de gemeentelijke subsidie verbonden moeten zijn. Het steunpunt legt verantwoording af aan de hand van hieraan gekoppelde prestatieafspraken.

Ten tweede zijn er ontwikkelingen op het gebied van het vrijwilligerswerk zelf. Maatschappelijke stages oriënteren zich op vrijwilligerswerk, maatschappelijk betrokken ondernemen verbindt bedrijven nadrukkelijker aan vrijwilligersorganisaties, vrijwilligersorganisaties hebben moeite te moderniseren en vrijwilligers zijn in veel opzichten lastiger te 'vangen' dan voorheen. Steunpunten blijken in de praktijk lang niet altijd de rol te kunnen spelen die het veld verlangt of die zij zelf ambiëren. Daar kunnen zij zelf iets aan veranderen. En gemeenten zouden daar vooral extra aan moeten bijdragen.

Gemeenten

De lokale overheid moet boter bij de vis doen. De Wmo noopt de gemeenten tot beleidsontwikkeling die meer moet zijn dan een verplichting alleen. Vrijwilligerswerk gaat schuil achter alle prestatievelden van de Wmo. Alleen al dat gegeven zou gemeenten moeten aanzetten tot een uitgesproken beleidsvisie op het lokale of regionale vrijwilligersdomein. Vanuit dat vertrekpunt moet een gemeente komen tot een afgewogen opdracht aan het lokale steunpunt voor vrijwilligerswerk in samenhang met mantelzorg. Een goed onderbouwde (jaarlijkse) opdracht aan het steunpunt zou vervolgens gepaard moeten gaan met een bijbehorend budget. Over dit budget legt het steunpunt na afloop van elk jaar verantwoording af. Kortom, gemeenten moeten meer dan voorheen daadwerkelijk de regie voeren over vrijwilligerswerkbeleid, waarbij steunpunten de uitvoering voor hun rekening nemen. Gemeenten faciliteren de steunpunten als opdrachtgever. De Wmo geeft de kaders waarbinnen die opdrachtgeversrol ingevuld moet worden. Budgetbepaling, -verstrekking en -verantwoording maken dan deel uit van een jaarlijkse, toetsbare cyclus. Dit versterkt uiteindelijk ook de professionalisering van zowel vrijwilligerswerkbeleid als van de steunpunten. Boter bij de vis betekent: voldoende beleids- en bestuurscapaciteit voor het lokale vrijwilligerswerkbeleid en ook voldoende geld voor een professioneel, zelfstandig en herkenbaar steunpunt dat naar buiten kan treden en service kan verlenen.

Steunpunten als strategische partner

Steunpunten⁶ hebben natuurlijk ook een eigen verantwoordelijkheid voor professionalisering van hun organisatie. De gemeentelijke afdeling Welzijn is niet de enige financier. Ook andere gemeentelijke diensten, het lokale bedrijfsleven, fondsen, maatschappelijke instellingen en vrijwilligersorganisaties kunnen een bron van inkomsten zijn. Steunpunten zijn immers meer dan bemiddelaars van vraag en aanbod van vrijwilligerswerk. Zij moeten voldoen aan de toenemende vraag van organisatievraagstukken bij vrijwilligersorganisaties. Voorlichting geven alleen is daarbij niet voldoende. Advies op maat, organisatie van bijeenkomsten, overleg met gemeente, bedrijven, scholen, maatschappelijke organisaties en andere ondersteuningsorganisaties zijn taken die steeds belangrijker worden. In dat perspectief ontwikkelen steunpunten zich als organisaties die een netwerk bestrijken. Uiteindelijk zouden zij het gehele sociale domein kunnen omvatten. Dit zou gemeenten ertoe moeten brengen steunpunten te zien als strategische partners. Belangrijke partners waarin je investeert voor een hoger maatschappelijk rendement van het sociale beleid zijn te vinden in de wijk (leefbaarheid), sport, zorg, cultuur, jeugd, integratie en onderwijs.

⁶ Als we spreken over steunpunten, bedoelen we daarmee: ondersteuningsorganisaties. In veel gevallen zijn dat in praktijk vrijwilligerssteunpunten of vrijwilligerscentrales, maar dat is niet overal zo en ook niet bij voorbaat de optimale invulling voor lokale ondersteuning. Welzijnsorganisaties, vrijwillige thuishulpcentrales, mantelzorgsteunpunten of andere ondersteuners zijn soms goed in staat het vrijwilligerswerk lokaal te ondersteunen.

4.4 Basisfuncties en plusvarianten

Vrijwilliger, organisatie, samenleving

Als de financiering dat toelaat, zullen steunpunten zich steeds meer profileren als serviceverlenende organisaties op (breder) maatschappelijk terrein. Het zogeheten VOS-model maakt duidelijk wat dat betekent: niet alleen Vrijwilligergeoriënteerd, maar ook Organisatiegericht en met een Samenlevingsperspectief. Concreet betekent dit dat steunpunten belangrijke strategische partners worden met het oog op serviceverlening aan:

- nieuwe burgerinitiatieven, bijvoorbeeld in het kader van leefbaarheid en wijkgericht werken;
- maatschappelijk betrokken ondernemen, bijvoorbeeld het organiseren van beursvloeren en het koppelen van professionals van bedrijven als vrijwilligers aan vrijwilligersorganisaties;
- maatschappelijke stages, bijvoorbeeld het bieden van bemiddeling aan scholen om leerlingen te koppelen aan vrijwilligerswerk en het bieden van begeleiding aan deze leerlingen en organisaties;
- maatschappelijke projecten, bijvoorbeeld het verlenen van service aan lokale organisaties of de gemeente bij de uitvoering van een maatschappelijk project waarin vrijwilligerswerk een rol speelt, zoals buddy- en coachingsprojecten.

Basisfuncties

Een minderheid van de huidige steunpunten is er aan toe om deze rol te spelen. Dit zijn veelal de grotere professionele steunpunten die hiervoor voldoende gekwalificeerde capaciteit hebben.

Vanuit de Wmo is de verantwoordelijkheid voor het ondersteunen van het vrijwilligerswerk primair bij gemeenten gelegd. Daarnaast geeft de Beleidsbrief richting door van bovenaf basisfuncties te gaan formuleren. Deze spagaat kan leiden tot een patstelling. De AVI-projectorganisatie is van mening dat dit perse het geval is.

De AVI-projectorganisatie onderschrijft het voornemen van de staatssecretaris van VWS om basisfuncties te formuleren voor lokale ondersteuning. Dit kan een landelijke maatstaf zijn voor de minimumeisen waaraan de lokale ondersteuning (beleid en uitvoering) moeten voldoen. Deze basisfuncties dienen helder een eenduidig geformuleerd te zijn. Gemeenten zijn als eigenaar eindverantwoordelijk voor de keuze waarop de invulling van deze basisfuncties vorm krijgt.

Voorbeelden van basisfuncties zijn dan:

- een digitale vacaturebank;
- centraal aanspreekpunt en belangenbehartiger voor vrijwilligerswerk, zowel voor gemeente als vrijwilligers en hun organisaties;
- eigen identiteit, organisatie en accommodatie;
- een operationele helpdesk (wie, wat, waar- functie);
- een consultancy functionaris (adviseur) voor organisatieadvies;
- frontoffice voor deskundigheidsbevordering (loket voor cursussen, trainingen et cetera).

De basisfuncties moeten zodanig geformuleerd zijn dat niet elke (semi)organisatie hier zomaar aan kan voldoen. De basisfuncties moeten staan voor kwaliteit, maar moeten ook redelijk en haalbaar zijn.

Natuurlijk kan de ondersteuningsstructuur ook meer service bieden dan alleen het basisniveau.

Deze plusvarianten kunnen betrekking hebben op talloze zaken in vrijwilligersland – werk genoeg! – zoals:

- eerdergenoemde maatschappelijke oriëntatie, zoals stages, maatschappelijk betrokken ondernemen, maatschappelijke projecten, burgerinitiatieven en dergelijke;
- actieve vorm van organisatieondersteuning door organisaties hiertoe te bezoeken en adviseren;
- maatschappelijke (gemeentelijke) thema's te behandelen in het vrijwilligersdomein, zoals interculturalisering, zorgbehoefte of samenwerking tussen professional en vrijwilliger.

De projectorganisatie adviseert de staatssecretaris gemeenten en steunpunten expliciet aan te geven wat basisfuncties en eventueel ook plusvarianten van steunpunten inhouden. Niet op basis van verwacht effect, maar juist door middel van concrete functie-inhoud. Een handzame brochure kan voorlichting geven over de investering die hierbij van gemeenten wordt verwacht. Welke functies basisfuncties zijn en welke bij de plusvariant horen, is een discussie waarbij niet vergeten moet worden de 'stem van het veld' te laten horen.

4.5 Stedelijk versus platteland

Platteland

AVI-adviestrajecten vonden sterk aftrek bij kleine gemeenten, relatief vaak in plattelandsgebieden. Grote en middelgrote gemeenten waren minder dan gemiddeld vertegenwoordigd. Dit heeft verschillende oorzaken:

- Een deel van de gemeenten die deelnamen, werd bereikt via het netwerk van de adviseurs. Zij hebben kennelijk goede banden met juist deze gemeenten;
- Kleine gemeenten zijn minder gemakkelijk in staat om externe adviseurs in te huren, zodat zij deze kostenloze gelegenheid te baat hebben genomen;
- Kleine gemeenten hebben op het gebied van vrijwilligerswerkbeleid overwegend een achterstand in zowel beleidsontwikkeling als ondersteuning en derhalve een duidelijke aanleiding om advies aan te vragen.

Gedurende het traject is dit derde punt duidelijk naar voren gekomen. Kleine gemeenten in met name Groningen en Friesland hebben AVI 130 aangegrepen om vrijwilligerswerkbeleid te ontwikkelen en naar een passende ondersteuningsstructuur te zoeken.

Ook in andere kleine gemeenten (Zuid-Holland, Zeeland) bleken kleine gemeenten te worstelen met de wijze waarop zij vrijwilligers en hun organisaties ondersteuning konden bieden. De schaalgrootte speelde een cruciale rol, in relatie tot de kosten van ondersteuning. Vaak bleek de oplossing te liggen bij samenwerking tussen gemeenten en tussen steunpunten en in regionalisering van beleid en ondersteuning. In enkele gevallen leidde dit tot een gezamenlijke beleidsnota of afstemming van beleid. Daarnaast is er soms gewerkt aan de totstandkoming van een regionaal steunpunt. Een mogelijkheid daarbij was dat kleine gemeenten een eigen frontoffice konden behouden, maar dat de feitelijke service en dienstverlening geleverd werd door een gezamenlijk, regionaal steunpunt.

Middelgrote en grote gemeenten

De vraagstukken van middelgrote en grote gemeenten waren van andere, meer diverse aard. In deze gemeenten is de beleidscapaciteit groter. Steunpunten hebben hier een breder en meer geprofessionaliseerd takenpakket. De vraagstukken hier hadden vooral betrekking op specifieke knelpunten of

kansen, zoals sociale activering in wijken, maatschappelijk betrokken ondernemen, jeugdparticipatie of de aansluiting van het steunpunt op de Wmo (zorgvrijwilligers, mantelzorg).

Oog voor verschil

De verschillen tussen gemeenten zijn groot. Dit heeft niet alleen te maken met grootte van de gemeente maar ook met de prioriteit die is gesteld in het beleid voor vrijwilligerswerk. Het is bij landelijke projecten belangrijk rekening te houden met dit gegeven en oog te houden voor verschil in beleidsontwikkeling en ondersteuningsstructuur. Toch is er uit de adviestrajecten een aspect naar voren gekomen dat voor alle gemeenten en steunpunten belangrijk bleek: contact hebben en houden met vrijwilligers en hun organisaties voor het bepalen van de beste ondersteuningsstrategie. Adviseurs hebben een grote bijdrage geleverd aan het kritisch beoordelen van beleid en ondersteuning. Zij deden dat vrijwel in alle gevallen met de vrijwilligers door middel van het organiseren van groepsbijeenkomsten. Vrijwilligers kunnen immers het beste zelf aangeven welke behoefte zij hebben. En ook dat belang mag niet uit het oog worden verloren.

4.6 Kennisoverdracht en basisfuncties

Kennis opdoen

Aan het einde van de projectperiode van AVI 130 waren er in de provincies bijeenkomsten met gemeenten en steunpunten. Hier gaven de betrokkenen elkaar en anderen inzicht in de opbrengsten van de AVI-trajecten. Tijdens de sessies werden voorbeelden van lokaal vrijwilligerswerkbeleid en steunpunten gepresenteerd. AVI-adviseurs en de projectorganisatie hebben tijdens het project veel kennis en ervaring opgedaan met lokaal vrijwilligerswerk en de werkwijze van steunpunten, onder andere in het licht van de recent ingevoerde Wmo.

Behoud en verspreiden van kennis

Adviseurs van CMO's hebben gemiddeld tien gemeenten/ regio's in hun provincie bereikt met het ondersteunen van vrijwilligerswerk(beleid). De kennis en contacten die zij daarbij hebben verworven, kunnen zij vanuit hun eigen organisatie verder ontwikkelen. Provincies en gemeenten zijn nu aan zet om die mogelijkheid te bieden. Dit kan bijvoorbeeld door middel van kwartiermakerschap bij communicatie over en implementatie van basisfuncties voor lokale en regionale ondersteuning die naar aanleiding van de beleidsbrief 'Voor elkaar – beleidsbrief vrijwilligerswerk en mantelzorg 2008 – 2011' worden geformuleerd. Het streven daarbij is een landelijke dekking van ondersteuning van vrijwilligerswerk door alle gemeenten te voorzien van een ondersteuningsorganisatie, lokaal of regionaal. De adviseurs van CMO's kunnen een rol spelen in:

- duidelijk te maken wat basisfuncties en plusvarianten inhouden;
- vast te stellen in welke vormen van ondersteuning lokaal al is voorzien;
- te bepalen welke inspanningen geleverd moeten worden om aan basisfuncties en eventueel plusvarianten te voldoen;
- te adviseren hoe de gewenste situatie bereikt kan worden;
- begeleiding te bieden bij het bereiken van die gewenste situatie.

De projectorganisatie van AVI 130 adviseert om in een vervolgtraject optimaal gebruik te maken van de opgedane kennis en netwerken van de provinciale CMO-adviseurs.

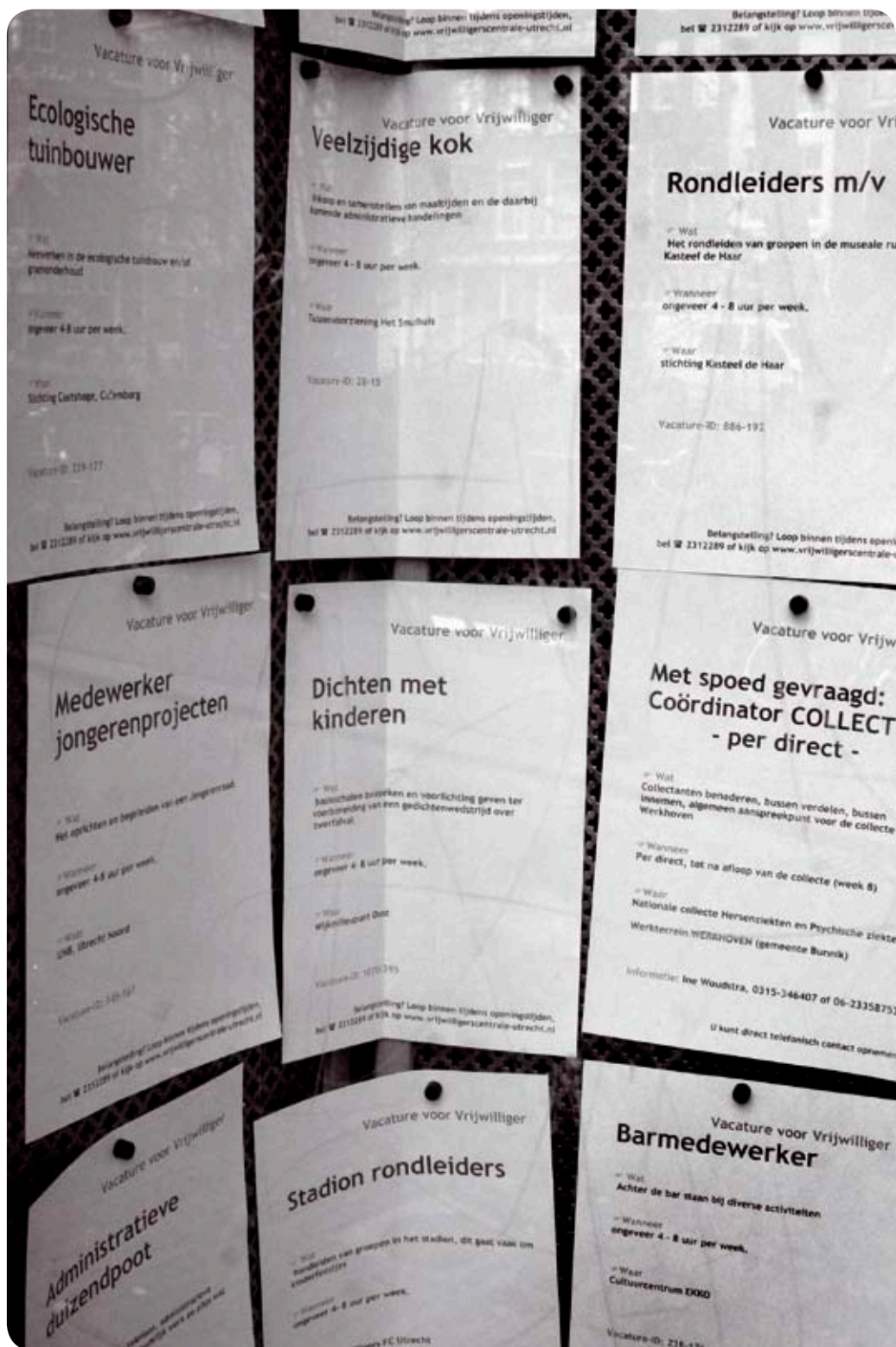

4.7 Vervolgstappen

Puntsgewijs onderscheidt de AVI-projectorganisatie de volgende vervolgstappen:

- Aanbieden van het adviesrapport aan de staatssecretaris van VWS;
- Verspreiden van dit adviesrapport onder belanghebbenden;
- Toegankelijk maken van website met good practices en voorbeeldmethodieken en andere bruikbare producten uit de adviestrajecten van AVI 130;
- Het door VWS benoemen van de basisfuncties voor lokale ondersteuning;
- Het door VWS in samenspraak met belangrijke spelers uit het veld vormgeven aan een meerjarig actieplan om van de huidige (gemeten) situatie naar het in de beleidsbrief geformuleerde einddoel te komen. In dit actieplan kan niet voorbijgegaan worden aan de opgedane kennis van CMO-adviseurs en de grote hoeveelheid producten die AVI 130 in de lokale trajecten heeft opgeleverd.

En daarmee zijn we waar we zijn moeten: kennis verspreiden om de ondersteuning van vrijwilligers te versterken.

Bijlagen

Bijlage 1: Overzicht resultaten alle AVI-trajecten, gesorteerd op provincie

- Drenthe
- Flevoland
- Friesland
- Gelderland
- Groningen
- Limburg
- Noord-Brabant
- Noord-Holland
- Overijssel
- Utrecht
- Zeeland
- Zuid-Holland

Bijlage 2: Weergave werkzaamheden ambassadeurs in 2006 en 2007

Bijlage 3: Column van de projectassistent

Bijlage 4: Voorbeelden van communicatie-uitingen AVI 130

Bijlage 5: Kort verslag onderzoek naar lokale infrastructuur vrijwilligerswerk

Bijlage 6: Literatuurlijst

Bijlage 7: Namen adviseurs

Bijlage 1: Overzicht resultaten alle AVI-trajecten, gesorteerd op provincie

Provincie Drenthe

Aantal gemeenten	12
Aantal AVI-trajecten	4
Aantal betrokken gemeenten	4
Provinciale ondersteuner AVI	STAMM

Gemeente	Resultaat AVI 130
----------	-------------------

Assen	In aanloop naar het formuleren van vrijwilligerswerkbeleid heeft gemeente Assen een opzet ontwikkeld voor het doen van onderzoek naar de behoeften van vrijwilligers en mantelzorgers.
-------	--

Midden-Drenthe	Gemeente Midden-Drenthe onderzocht de mogelijkheden voor het inrichten van een steunpunt vrijwilligerswerk door het uitvoeren van een draagvlakverkenning, een behoefteonderzoek onder vrijwilligers en afstemming met het Wmo-loket.
----------------	---

Hoogeveen	Om in te springen in maatschappelijke ontwikkelingen, is het van belang dat het Vrijwilligerssteunpunt Hoogeveen een kernpositie inneemt in de welzijnsstichting. Ten aanzien van deze herpositionering is een organisatieonderzoek uitgevoerd onder alle onderdelen van de welzijnsstichting, gevolgd door een richtinggevend rapport.
-----------	---

Meppel	De gemeente Meppel schrijft in een visiestuk over de Wmo dat het Steunpunt Vrijwilligerswerk de samenwerking moet aangaan met het steunpunt informele zorg (SamSam) voor het opvangen van hulpvragen. Invulling van deze samenwerking is onderzocht en de eerste gezamenlijke stappen zijn ondernomen. De Vereniging van Drentse Gemeenten wil deze aanpak in alle Drentse gemeenten gaan toepassen.
--------	--

Provincie Flevoland	
Aantal gemeenten	6
Aantal AVI-trajecten	3
Aantal betrokken gemeenten	3
Provinciale ondersteuner AVI	Axion
Gemeente	Resultaat AVI 130
Lelystad	Er is een slag geslagen in de bevordering van de samenwerking tussen Pluspunt Lelystad, Meldpunt vrijwillige zorg en Steunpunt mantelzorg. Er zijn vijf samenwerkingsbijeenkomsten georganiseerd en er is een gedeeld advies over de komende fusie en de voorwaarden.
Zeewolde	Een advies over de invulling van een steunpunt is tot stand gekomen door gesprekken met zorggerelateerde organisaties, de vrijwilligersorganisatie, de bibliotheek en de Vrijwillige Hulpdienst (VHD). Men vindt het een goede zaak dat er één steunpunt voor vrijwilligerswerk, vrijwilligerszorg en mantelzorg komt.
Dronten	Met betrokken partijen in het veld zijn mogelijkheden verkend voor de oprichting van één steunpunt informele zorg. De gemeente heeft zicht op de bestaande netwerken en er is draagvlak voor het versterken van de sociale infrastructuur rondom vrijwillige inzet.

Provincie Friesland

Aantal gemeenten 31

Aantal AVI-trajecten 6

Aantal betrokken gemeenten 20

Provinciale ondersteuner AVI Partoer

Gemeente

Resultaat AVI 130

Vlieland

Terschelling

Harlingen

Franekeradeel

Het Bildt

Menaldumadeel

Leeuwarderadeel

Ferwerderadiel

Deze acht gemeenten, verenigd in de Taskforce Noordwest Fryslân hebben na een eerste inventarisatie van het vrijwilligerswerk- en mantelzorgbeleid, in een aantal bijeenkomsten bouwstenen ontwikkeld om per individuele gemeente een beleidsplan op te stellen met lokale en regionale elementen. Daarmee wordt invulling gegeven aan prestatieveld 4 van de Wmo. Daarnaast is een helder format ontwikkeld voor het schrijven van beleidsnotities.

Ameland

In opdracht van de gemeente is een overlegstructuur ontwikkeld met de backoffice cliëntondersteuning, het Wmo-loket en het vrijwilligerswerk. Een nota dient als gezamenlijk vertrekpunt.

Scharsterland

Voor het Vrijwilligers Servicepunt Skarsterlân is een plan van aanpak ontwikkeld voor het inrichten van twee vrijwilligersinformatiepunten (VIP) in twee buitendorpen waarmee vrijwilligers en organisaties in die dorpen beter ondersteund kunnen worden.

Bolsward

Littenseradiel

Nijefurd

Sneek

Wûnseradiel

Lemsterland

Wymbritseradiel

Gaasterlân-Sleat

Deze acht gemeenten, verenigd in de Taskforce Zuidwest Fryslân hebben bijeenkomsten georganiseerd om de ondersteuningsbehoeften van vrijwilligers, vrijwilligersorganisaties en mantelzorgers te peilen. De uitkomsten van deze bijeenkomsten vormen de basis van een op te stellen beleidsnotitie die in het kader van de Wmo opgesteld moet worden.

Leeuwarden	Het Wmo-loket dat door de gemeente Leeuwarden is opgezet, werd alleen vanuit de zorghoek ondersteund door het mantelzorgsteunpunt en de vrijwillige thuiszorg. Er is onderzocht welke rol het Vrijwilligersservicepunt Leeuwarden in de ondersteuning van het Wmo-loket kan innemen (backoffice) en welke verandering dat in het takenpakket van het vrijwilligersservicepunt oplevert. Daarnaast is een concept beleidsnota door de gemeente opgesteld
Heerenveen	Vier jaar na de oprichting van het Vrijwilligers Servicepunt Heerenveen is een evaluatie uitgevoerd ten aanzien van het dienstenpakket en de wijze van organiseren. Moet er één centraal servicepunt zijn of meerdere wijkpunten? En welke rol kan het servicepunt spelen in de mantelzorgondersteuning?

Provincie Gelderland

Aantal gemeenten 56

Aantal AVI-trajecten 14

Aantal betrokken gemeenten 15

Provinciale ondersteuner AVI Spectrum

Gemeente	Resultaat AVI 130
Ede	Om de maatschappelijke betrokkenheid tussen bedrijfsleven en de maatschappelijke organisaties te vergroten, is Steunpunt De Medewerker ondersteund bij het opstellen van een plan. In het plan wordt de doelstelling uitgewerkt en wordt aandacht besteed aan de financiering.
Buren	Diverse gesprekken en een werkbijeenkomst met verenigingen en vrijwilligersorganisaties over wensen en behoeften hebben geleid tot een breed gedragen adviesnotitie. Hierin zijn de relevante beleidsontwikkelingen in de gemeente meegenomen, wat uiteindelijk leidt tot talloze handvatten voor concrete uitvoering.
Berkelland	Naast een concept beleidsnota vrijwilligerswerkbeleid en mantelzorg, dat dient als basis voor de te realiseren ondersteuningsstructuur, is werk gemaakt van een uitvoeringsplan voor de periode 2007 tot en met 2009. Dit maakt duidelijk welke stappen in Berkelland nodig zijn om de gewenste ondersteuningsstructuur voor vrijwillige inzet te realiseren.
Beuningen	De gemeente Beuningen en het Vrijwilligers Informatie Punt Beuningen (VIP) zijn gekomen tot invulling van de ondersteuning van vrijwilligerswerk en mantelzorg. Dit staat beschreven in de startnotitie Wmo beleidsplan 2007-2010 'Wmo in Beuningen "gewoon meedoen"'.
Apeldoorn	Steunpunt Het Verenigingsburo is ontstaan uit Wisselwerk (welzijnsorganisatie) en Accres (sportstimulering) en dient te functioneren als front-office. Het belangrijkste resultaat binnen dit traject is een notitie met conclusies en aanbevelingen ter verbetering van bedrijfsprocessen (front- en backoffice), de relatie met netwerkpartners en de verhouding met Wisselwerk.

Renkum	In deze gemeente is gewerkt aan nieuw vrijwilligersbeleid voor de periode 2007-2011. In samenwerking met het veld en rekening houdend met de Wmo, is in een aantal stappen een nota geschreven waar wordt ingezoomd op landelijke trends ten aanzien van gemeentelijk vrijwilligersbeleid en een advies over het betrekken van organisaties die vaak (nog) niet participeren.
Zevenaar	Vrijwilligerscentrale Zevenaar heeft de mogelijkheden tot samenwerking tussen Stichting welzijn Ouderen en de Vrijwilligerscentrale Zevenaar onderzocht. Resultaat van het adviestraject is een gezamenlijke visie op vrijwillige inzet die binnen de gemeente ambtelijk en bestuurlijk breed ondersteund wordt. Door dit visiedocument heeft de vrijwilligerscentrale een andere (serieuze) rol gekregen.
Lochem	Voor Vrijwilligerswerklochem.nl zijn bouwstenen aangeleverd voor een plan van aanpak voor vrijwilligersondersteuning en mogelijk activiteiten. Er is een SWOT-analyse en confrontatiematrix gemaakt en ook een visiestuk ter voorbereiding op een gesprek van de manager met de gemeente.
Voorst	Het Steunpunt Vrijwilligerswerk is in deze gemeente ondergebracht bij stichting MensenWerk. Er heeft een heroriëntering op functies van het steunpunt plaatsgevonden en er is een SWOT-analyse gemaakt. Geprobeerd is om de huidige en toekomstige werkzaamheden van het steunpunt te vangen in producten met productkaarten.
Arnhem	De Vrijwilligerscentrale Arnhem ontwikkelt de Bronmethodiek. Zij kreeg ondersteuning bij de afronding van het traject én de methodiek. Het leidde tot advisering en notities over een quick-scan, database en de wet bescherming persoonsgegevens.
Overbetuwe	Het Vrijwilligerssteunpunt moet met een bezetting van 16 uur per week 15 dorpskernen bedienen. Daarom is het steunpunt ondersteund met het opzetten van VIP's (vrijwilligersinformatiepunt), die lokaal in een kern draaien op vrijwilligers en een handboek tot hun beschikking hebben. In Elst en Bemmelen is een VIP ingericht in de bibliotheek en in Zetten een plaatselijk steunpunt.
Lingewaard	
Elburg	Met de gemeente Elburg is op zoek gegaan om de Wmo – m.n. de invulling van ondersteuning vrijwillige inzet – op wijkniveau handen en voeten te geven. Dit leidde tot de toepassing van een op maat gemaakte variant van de MOVISIE-aanpak Buurtzorg door een wijkcomité in 't Harde. Deze aanpak krijgt navolging in andere wijken.

Montferland	Het Steunpunt Vrijwilligerswerk initieerde drie bijeenkomsten met vrijwilligersorganisaties in Montferland. Dit leidde tot een advies Vrijwilligers(werk)beleid gericht op vrijwilligerswerk, ondersteuning van het vrijwilligerswerk, waarin ook relaties worden gelegd met andere beleidsuitgangspunten zoals gebiedsgericht werken, samenwerking en versterking burgerschap.
Millingen aan de Rijn	In deze gemeente is gestreefd naar een verbeterde beleidsnota vrijwillige inzet met een implementatieplan ten behoeve van de ondersteuningsstructuur. De focus moet liggen op betere ondersteuning aan vrijwilligers, gebaseerd op behoeften van de doelgroep. Waarbij specifieke aandacht uitgaat naar het bereiken van jongeren in verband met vergrijzing van de huidige vrijwilligers.

Provincie Groningen	
Aantal gemeenten	25
Aantal AVI-trajecten	8
Aantal betrokken gemeenten	14
Provinciale ondersteuner AVI	CMO Groningen
Gemeente	Resultaat AVI 130
Hoogezand-Sappemeer	De gemeenten en PRISMA steunpunt vrijwilligerswerk ontwikkelden een stappenplan waarmee bedrijfsleven en vrijwilligersorganisaties gezamenlijk werk kunnen maken van Maatschappelijk Betrokken Ondernemen. Er zijn onder andere zestien vrijwilligersorganisaties toegeleid. Zij namen deel aan het Provinciaal aanbod Workshop Maatschappelijk Betrokken Ondernemen.
Slochteren	
Loppersum	Op het terrein van het brede vrijwilligerswerk vonden onder andere bijeenkomsten plaats met de Wmo-adviesraad. Het resulteerde in de ontwikkeling en implementatie van een notitie vrijwilligersbeleid die inpasbaar is in de brede Wmo-notitie. De notitie toont samenhang met het beleid in de negentien kernen.
Leek	Een format vrijwilligerswerkzaamheden binnen organisaties, gerelateerd aan de prestatievelden van de Wmo is ontwikkeld. Verder is een advies uitgebracht over de haalbaarheid en kostprijs van het produceren van een boekwerk of digitaal overzicht van vrijwilligerswerkzaamheden per werksoort / sector en per gemeente.
Grootegast	
Marum	
Ten Boer	In de gemeente is de notitie Vrijwilligerswerkbeleid 'Ik ben vrijwilliger'! tot stand gekomen, dat de toekomst van de ondersteuning van vrijwilligerswerk beschrijft. Het ontwikkelde advies gaat in op mogelijkheden om de vrijwilligersondersteuning op het bestaande niveau te houden en kwam tot stand door een bijeenkomst met de Wmo-Raad en een bijdrage van vrijwilligersorganisaties.

Zuidhorn	Vrijwillige Inzet gemeente Zuidhorn ontwikkelde nieuw beleid voor de ondersteuning voor vrijwilligerswerk met een sterke nadruk op de relatie bedrijfsleven - vrijwilligerswerk. Het opzetten van een beursvloer is onderzocht. Er is gekozen voor een kleinschaliger manier van matches. De eerste succesvolle matches zijn in een folder gepresenteerd en dienen het sneeuwbal effect in gang te zetten.
Winschoten	Een brede discussie binnen de vier gemeenten over gemeentelijk vrijwilligersbeleid met inbreng van De Boschpoort in Winschoten, met ambtelijke ondersteuning en bestuurlijke inbreng resulteerde in de conceptnotitie vrijwilligersbeleid, waarin de visie van de vier gemeenten op hun vrijwilligersbeleid is vervat. In de notitie staan uitgangspunten voor nieuw vrijwilligersbeleid. De notitie is een aanzet voor eventueel gezamenlijk beleid.
Reiderland	
Scheemda	
Bellingwedde	
Stadskanaal	VIP! Vrijwilligers informatiepunt Stadskanaal heeft samen met de AVI-adviseur de gemeente ondersteund bij het formuleren van een nota vrijwilligerswerkbeleid. Voeding voor deze nota kwam tot stand in een interactieve bijeenkomst. Daarnaast is een plan van aanpak ontwikkeld voor de invoering van de vrijwilligerspas.
Pekela	Stichting Welzijn De Badde Oude Pekela is ondersteund bij de invoering van de Bronmethodiek voor het werven en matches van vrijwilligers. Er is een projectplan opgesteld voor een beperkte pilot en professionele medewerkers van De Badde kunnen nu fungeren als "kartrekker" voor een traject van de Bronmethodiek.

Provincie Limburg

Aantal gemeenten 40

Aantal AVI-trajecten 11

Aantal betrokken gemeenten 17

Provinciale ondersteuner AVI Huis voor de Sport

Gemeente	Resultaat AVI 130
Weert	Het Servicepunt Vrijwilligers heeft een klanttevredenheidsonderzoek laten uitvoeren, waarvan de uitkomsten een basis vormden voor het werkplan 2008. Daarnaast is een eerste oriëntatie gedaan om Maatschappelijk Betrokken Ondernemen op te zetten.
Venlo	De gemeente en het Vrijwilligers Platform zijn ondersteund in het doen van onderzoek naar werven, waarderen en motiveren van vrijwilligers. Daarnaast zijn aanbevelingen gedaan voor het opstellen van integraal beleid.
Bergen (L)	De gemeente ontving ondersteuning bij het opstellen van de paragraaf Vrijwilligerswerk en Mantelzorg in de Wmo-beleidsnota. Daarnaast heeft de adviseur informatie verstrekt over de ondersteuning van mantelzorg en zorgvrijwilligers, cursusaanbod voor vrijwilligers en wet- en regelgeving.
Landgraaf	De Vrijwilligerscentrale Landgraaf wil meer wijk- en buurtgericht gaan werken door het inzetten van wijkraden. In twee wijken zonder wijkraad is een behoefteonderzoek gedaan.
Roermond	Het steunpunt sportservice (onderdeel van de gemeente) had verenigingsondersteuning nadrukkelijk in haar werkprogramma staan, maar nog niet concreet tot uitvoering gebracht. Er is een inventarisatie gedaan van de ondersteuningsbehoefte en het ondersteuningsaanbod. Daarnaast is afstemming gezocht met andere ondersteuners in de regio.
Mook en Middelaar	Er is gewerkt aan een kwalitatieve versterking van het verenigingsleven van met name sportverenigingen, in samenspraak met de gemeente. Daartoe is het concept van Club van de Toekomst op 2 grote verenigingen toegepast, als pilot voor het gehele verenigingsleven.

Horst	Om de dienstverlening van welzijnsorganisatie Synthese richting de vrijwilligersorganisaties in deze gemeenten te verbeteren is onderzocht welke ondersteuning gewenst is. Daarop zijn herziene werkafspraken en productafspraken tussen de gemeenten en Synthese op papier gezet.
Meerlo-Wanssum	
Sevenum	
Thorn	In de fusiegemeente Maasgouw is in kaart gebracht hoe vrijwilligers en mantelzorgers werden ondersteund. Daarop volgden aanbevelingen, gesteund door voorbeelden vanuit andere gemeenten.
Maasbracht	
Heel	
Gulpen-Wittem	De gemeente heeft in aansluiting op de Wmo in samenspraak met het onderwijs en het verenigingsleven een toekomstvisie ontwikkeld voor de ondersteuning van het vrijwilligerswerk. Daarop volgend is een implementatieplan opgesteld voor het inrichten van een vrijwilligersloket, waarin deze ondersteuning kan plaatsvinden.
Heerlen	Sportservicepunt Heerlen streeft naar een regionale samenwerking (Parkstad Limburg) van sportservicepunten onderling en met gemeenten, vrijwilligerscentrales en kerken. Hiertoe is zowel de ondersteuningsbehoefte als het aanbod in kaart gebracht. Daarop is een plan ontwikkeld voor een structureel regionaal vraaggericht ondersteuningsaanbod met een efficiënte en effectieve inzet van middelen, menskracht en expertise.
Brunssum	
Kerkrade	
Nederweert	In het kleine dorp Nederweert-Eind is een groot aantal kleine versnipperde vrijwilligersorganisaties actief, die stuk voor stuk kampen met problemen bij vinden en binden van voldoende vrijwilligers. In samenspraak tussen gemeente en verenigingen is een plan opgesteld voor korte en lange termijn om de verenigingen meer te laten samenwerken. Bij bewezen succes vindt implementatie bij alle dorpen in de gemeente plaats.

Provincie Noord-Brabant

Aantal gemeenten	68
Aantal AVI-trajecten	11
Aantal betrokken gemeenten	13
Provinciale ondersteuner AVI	Zet

Gemeente	Resultaat AVI 130
Sint Anthonis	De gemeente is geadviseerd over het proces van interactieve beleidsvorming. Op initiatief van de gemeenteraad is een klankbordgroep opgesteld.
Uden	Het steunpunt dat in deze gemeenten actief is, heeft zich met de adviseur verdiept in de mogelijkheden van maatschappelijk betrokken ondernemen en de wijze waarop dat binnen het steunpunt de komende jaren vormgegeven kan worden.
Veghel	
Landerd	
Boxmeer	Biblioplus kreeg van de gemeente de opdracht een steunpunt in te richten. Met hulp van een adviseur is een steunpunt ingericht, een werkplan geschreven, vrijwilligers geworven en veel publiciteit gegenereerd. Het steunpunt coördineert ook maatschappelijke stages
Nuenen, Gerwen en Nederwetten	De gemeente is ondersteund bij interactieve beleidsvorming. Dit heeft geleid tot structurele subsidie voor het steunpunt, een basisnotitie vrijwilligerswerkbeleid, geormerkt budget voor deskundigheidsbevordering en het instellen van een klankbordgroep.
Geldrop-Mierlo	De gemeente had geld gereserveerd voor het vrijwilligerswerkbeleid. Met begeleiding van een adviseur is overeenstemming bereikt met het steunpunt over de invulling van de uitvoering van dit beleid. Dit heeft geleid tot een structurele subsidie voor het steunpunt.
Sint Oedenrode	In opdracht van de gemeente is onderzocht naar de mogelijkheden om de werkzaamheden van het steunpunt te laten aansluiten bij het goedlopende steunpunt in Uden. De gemeente en de brede welzijnsstichting, waar het steunpunt onderdeel van uitmaakt, hebben overeenkomst bereikt over de taken die lokaal en die regionaal uitgevoerd gaan worden.

Grave	De gemeente is begeleid bij het beoordelen van de offertes van 3 partijen voor het opzetten van een steunpunt. De winnende organisatie is begeleid in de opstartfase, de medewerker van het steunpunt is ingewerkt. In november 2007 is het steunpunt geopend. Direct daarop is samenwerking gezocht met andere steunpunten in het Land van Cuijk.
Eindhoven	Welzijn Eindhoven wil dé organisatie voor vrijwilligers(werk) in Eindhoven worden. Jongeren zijn een belangrijke doelgroep. Er is een train-de-trainer ontwikkeld om zes eigen adviseurs kundig te maken in het ondersteunen en adviseren in het toegankelijk en aantrekkelijk maken van vrijwilligersorganisaties voor jonge vrijwilligers
Someren	In opdracht van de gemeente is onderzocht op welke gebieden vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties hinder ondervinden van wet- en regelgeving. Daartoe zijn diverse gemeentelijke formulieren en subsidieverordeningen vereenvoudigd.
Breda	Voor het steunpunt Breda-Actief is een visie met meerjarenperspectief ontwikkeld waarin wordt ingegaan op de rol in de Wmo, samenwerkingsrelaties met thuiszorg, mantelzorg en regionale samenwerking.
Dongen	In opdracht van Stichting Richting is een monitor van het vrijwilligerswerk uitgevoerd met Digimon (van MOVISIE). Daaruit kwamen adviezen om het vrijwilligerbeleid te herijken. Daarnaast heeft men zich georiënteerd in interculturalisatie.

Provincie Noord-Holland

Aantal gemeenten 61

Aantal AVI-trajecten 15

Aantal betrokken gemeenten 19

Provinciale ondersteuner AVI Primo

Gemeente	Resultaat AVI 130
Haarlemmermeer	De gemeente Haarlemmermeer heeft 4 ondersteuningsorganisaties (Sportservice, Centrum voor Bedrijf en Samenleving (CBSH), Steunpunt Mantelzorg en de Vacaturebank voor Vrijwilligerswerk) gestimuleerd om met het oog op de Wmo gemeenschappelijk beleid te ontwikkelen.
Huizen	Op basis van de uitkomsten van een SWOT- en omgevingsanalyse is de visie en ambitie van het steunpunt en specifiek van de organisatieonderdelen bepaald. Daarnaast is het werkveld ontwikkeling en advies ingericht.
Velsen	De gemeente is ondersteund bij het opstellen van de notitie vrijwilligerswerk – mantelzorg – sociale activering 2008-2011 en het organiseren van een conferentie hierover.
Enkhuizen	De gemeente Enkhuizen is begeleid bij het formuleren van een nota vrijwilligersondersteuning. Daarnaast is vrijwilligerscentrale West Friesland ondersteund in het formuleren van vraaggericht aanbod voor vrijwilligersorganisaties in de zorg in deze 3 gemeenten.
Stede Broec	
Andijk	
Heerhugowaard	Het ontwikkelen van een goede relatie tussen de verschillende partijen (gemeente, stichting welzijn, De Waaier en het Vrijwilligersplatform) heeft geleid tot de wens in de toekomst samen door te gaan met het verder bespreken van beleid en het maken van keuzes rond het aanbod. Er is een nota geschreven en daaraan gekoppeld een werkplan. De welzijnsstichting zal vanaf medio een Vrijwilligerswinkel voor haar rekening nemen.
Zaanstad	Na het doen van onderzoek en het formuleren van do's en don'ts is een advies geformuleerd over intercultureel vrijwilligerswerk. Daarin is een overzicht weergegeven van alle initiatieven van allochtonen en hun organisaties in Zaanstad

Hoorn	Het uitvoeren van een monitor middels Digimon heeft een startnotitie en een conceptnota vrijwilligerswerkbeleid opgeleverd. Daarnaast heeft dit traject bijgedragen aan de ontwikkeling van een regionaal steunpunt voor heel West-Friesland
Zandvoort	Een goede relatie tussen de verschillende partijen (gemeente, Sportservice, Pluspunt, NetWerk) in het doen van onderzoek naar de doorstart van het steunpunt heeft geleid tot de nadrukkelijk wens in de toekomst samen door te gaan met het verder bespreken van beleid en het maken van keuzes rond het aanbod. Er is een nota geschreven en daaraan gekoppeld een werkplan.
Anna Paulowna	In opdracht van de gemeente is de ondersteuningsbehoefte gepeild en naast het aanbod van het steunpunt en het Wmo-loket gelegd. Een daarop volgend adviesrapport pleitte voor continuering van het steunpunt met een betere invulling en aansturing.
Den Helder	De werkzaamheden van verschillende ondersteunende organisaties zijn in kaart gebracht. In een nota is omschreven hoe deze organisaties een samenwerkingstraject aangaan, waarbij het steunpunt vrijwilligerswerk als spin in het web fungeert.
Beverwijk	Vrijwilligerswerk Gewoon Doen (steunpunt) heeft ter versterking van het steunpunt een SWOT-analyse uitgevoerd en een handboek kwaliteit ontwikkeld. In dit handboek is het beleidsplan 2007-2010 weergegeven. Tenslotte is het Keurmerk B aangevraagd bij vereniging NOV.
Amstelveen	In een door het steunpunt georganiseerde werkconferentie met 30 vrijwilligersorganisaties is besproken wat de gewenste ondersteuning is en waar zich nog hiaten bevinden. Op basis van de resultaten van deze conferentie zijn aanbevelingen richting de gemeente geformuleerd over de invulling van de gemeentelijke ondersteuningsstructuur.
Uithoorn	De gemeente onderzocht de ondersteuningsbehoeften van belangrijke stakeholders. Na de TSV was de ondersteuning beëindigd. In afstemming met het steunpunt Aalsmeer is een advies geformuleerd. Dit leidt er waarschijnlijk toe, dat er in Uithoorn opnieuw een vrijwilligerssteunpunt ingericht gaat worden.

Aalsmeer	Het steunpunt wil meer jongeren betrekken bij vrijwilligerswerk en heeft daarom de behoeften en het huidige aanbod in kaart gebracht. Hierop volgde een adviesrapport over hoe jongeren in Aalsmeer meer betrokken kunnen worden. Eenzelfde traject is doorlopen voor de inzet van vrijwilligers in mantelzorgondersteuning.
Medemblik	Na de fusie van deze 3 kernen in gemeente Medemblik, moest een gezamenlijk vrijwilligerswerkbeleid geformuleerd worden op basis van de 3 afzonderlijke beleidsnota's Dit heeft geleid tot een visiedocument. Daarnaast is door gesprekken met gemeenten in de omgeving een eerste stap gezet in het regionaal ondersteunen van vrijwilligerswerk.
Wognum	
Noorder-Koggenland	

Provincie Overijssel

Aantal gemeenten 25

Aantal AVI-trajecten 9

Aantal betrokken gemeenten 10

Provinciale ondersteuner AVI SVWO

Gemeente	Resultaat AVI 130
Zwolle	De Vrijwilligerscentrale Zwolle en Stichting Welzijn Ouderen kreeg begeleiding bij de uitvoering van een project om informele zorg te stimuleren, 'Ha Buurman! Ha Buurvrouw!'. Er is een methodiek ontwikkeld die na 2008 ook toegepast kan worden op andere wijken.
Hardenberg	
Borne	Door de oprichting van een lokale werkgroep informele zorg en respijtzorg, een behoeftepeiling van ondersteuning voor mantelzorgers en via een panelgesprek is er meer zicht op de mogelijkheden voor de gemeente om overvraging en overbelasting van mantelzorgers te voorkomen. Dit alles is vastgelegd in de gemeentelijke nota mantelzorgondersteuning.
Staphorst	De wens om binnen de kerken meer draagvlak voor het Steunpunt Vrijwilligers Staphorst te creëren en meer verbinding met de verschillende kernen, heeft geleid tot een uitbreiding van de Werkgroep Vrijwilligers. Verder is het werkdocument 'Maatschappelijke stages' opgesteld, dat richtinggevend is voor het beleid met betrekking tot maatschappelijke stages.
Dinkelland	Verhelderende gesprekken gaven richting aan het denken over de intensivering van de samenwerking, tussen organisaties gericht op mantelzorg- en vrijwilligersondersteuning, resulterend in de eindnotitie 'Elementen Nota Vrijwilligersbeleid'.
Rijssen-Holten	De gemeente Rijssen-Holten wenste richting te bepalen voor de toekomst van het vrijwilligerssteunpunt en het vrijwilligersbeleid. In een bijeenkomst met Raadscommissie heeft discussie plaatsgevonden en op basis van de kaderstellende nota zijn keuzes gemaakt.

Oldenzaal	Vrijwilligerscentrale Oldenzaal heeft de ondersteuningswensen bij vrijwilligersorganisaties in kaart gebracht door middel van verschillende bijeenkomsten, een enquête en diepte-interviews. De uitkomsten staan beschreven in het eindrapport 'Onderzoek Ondersteuningsbehoefte Vrijwilligersorganisaties / Verenigingen Oldenzaal'.
Enschede	Verschiedende sessies over ontwikkelingen in het vrijwilligersveld hebben een herwaardering van de kwaliteiten en kracht van het Servicepunt tot gevolg gehad. Er ligt een duidelijke visie met concrete mogelijkheden, en Stichting Alifa is een krachtiger gesprekspartner naar gemeente, welzijnsinstelling, scholen en bedrijfsleven.
Zwartewaterland	Het Comité Vrijwilligerswerk dient zich een nieuwe rol eigen te maken in de gemeente. Het traject resulteerde in een reeks prestatieafspraken waarin een scheiding van verantwoordelijkheden tussen Comité en gemeente is opgenomen en waar het Comité de grenzen duidelijk heeft gesteld.
Kampen	Een advies ten aanzien van nieuw gemeentelijk beleid vrijwillige inzet voor de komende jaren. Tijdens bijeenkomsten met Kamper Comité Vrijwilligerswerk, Vrijwilligerscentrale Kampen en de gemeente is gesproken over concrete wensen en behoeften. In de adviesnotitie worden tevens koppelingen gemaakt tussen vrijwillige inzet en de Wmo.

Provincie Utrecht

Aantal gemeenten 29

Aantal AVI-trajecten 11

Aantal betrokken gemeenten 15

Provinciale ondersteuner AVI Alleato

Gemeente Resultaat AVI 130

Wijk bij Duurstede
De gemeente en het steunpunt hebben meer inzicht in de behoeften van de vrijwilligersorganisaties in zorg en welzijn. Door het doen van dit onderzoek is de relatie tussen deze organisaties en het steunpunt geïntensiveerd en de relatie met de gemeente verbeterd, zeker op het vlak van invulling van de Wmo.

Driebergen
Doorn
Maarn
Amerongen
Leersum
SWUH Stichting Welzijn Utrechtse Heuvelrug ontwikkelde in samenspraak met vertegenwoordigers van de steunpunten vrijwilligerswerk een visie en stelde deze vast. Ook de functies en kerntaken voor het steunpunt zijn benoemd. Aan het eind van het interactieve traject is het Adviesrapport: "Samen aan de slag met vrijwillige inzet" gemaakt, dat de resultaten beschrijft.

Breukelen
Een schriftelijke enquête op het thema vrijwillige inzet, interactieve bijeenkomsten met professionals en vertegenwoordigers van doelgroepen en interviews met jongeren dienen al input voor het prestatieplan Zorg & Welzijn 2008-2011, dat is vastgesteld door College en Gemeenteraad.

Baarn
Steunpunt Vrijwilligers Baarn schreef een plan van aanpak (bedrijfsplan) voor het 'uitzendbureau', waar bemiddeld wordt tussen vraag en aanbod van vrijwilligersfuncties. 4 Medewerkers zijn getraind om hier te werken. Deze vacaturebank draait sinds mei 2007.

Zeist
In een onderzoek is voor Steunpunt Vrijwilligerswerk Zeist een beeld geschetst hoe de producten en diensten goed op de Wmo en andere ontwikkelingen afgestemd kunnen worden. Een bijeenkomst in het kader van dit onderzoek versterkte de lokale banden met gemeente en organisaties en leverde input voor gemeentelijk vrijwilligerswerkbeleid.

Soest	Vrijwilligersloket Soest organiseerde een bijeenkomst onder de titel Café Voluntera waarin informatie verstrekt werd aan organisaties en workshops gevolgd konden worden. Daarnaast voerde het Loket een zelfonderzoek uit ten aanzien van de gewenste dienstverlening en positionering.
De Bilt	Gesprekken met sleutelfiguren en een werkconferentie vrijwilligerswerk creëerden draagvlak voor de voorgestelde ondersteuningsstructuur. Er is zicht op de versnippering van het huidige ondersteuningsaanbod, het ontbreken van een sterke welzijnsorganisatie, maar ook een voorstel voor invulling van de ondersteuningsstructuur op de gewenste organisatievorm en de kerntaken van Steunpunt Vrijwilligerswerk en Mantelzorg.
Veenendaal	Met een meerjarenbeleidsplan voor de VNV in het vooruitzicht is een sterkte zwakte analyse van de organisatie gemaakt. Dit leidde tot een advies over de ontwikkeling van de organisatie om op nieuwe mogelijkheden in te spelen. De gemeente is betrokken, zodat de financiële en inhoudelijke borging is veiliggesteld.
De Ronde Venen	De gemeente De Ronde Venen stelde een actieplan en begroting op om te komen tot versterking van de positie van de Vrijwilligerscentrale en van het steunpunt Mantelzorg. Verder is een voorstel gedaan voor samenwerking tussen deze organisaties met de servicepunten in Mijdrecht, Wilnis en Vinkeveen.
Bunnik	Een advies aan de gemeente Bunnik voor het ontwikkelen van een strategische beleidsnotitie ter ondersteuning van mantelzorg en zorggerelateerd vrijwilligerswerk. Daarnaast een toekomstvisie met betrekking tot het Vrijwilligers Informatie Punt (VIP).
Utrecht	Om de duurzaamheid van de samenwerkingsrelatie tussen maatschappelijke organisaties en bedrijven te versterken, is een adviesrapportage opgesteld met een overzicht van alternatieve mogelijkheden voor de opzet van de Beursvloer, inclusief voor- en nadelen en tips en tools.

Provincie Zeeland

Aantal gemeenten 13

Aantal AVI-trajecten 6

Aantal betrokken gemeenten 6

Provinciale ondersteuner AVI Scoop

Gemeente Resultaat AVI 130

Borsele
In opdracht van de gemeente is onderzocht hoe het vrijwilligerssteunpunt een goede rol binnen de Wmo kan spelen. Daarnaast is onderzoek gedaan naar het samengaan van dit steunpunt met het steunpunt mantelzorg. Dit mondde uit in een plan van aanpak, inclusief een productenboek en een analyse van digitale registratiesystemen.

Vlissingen
De gemeente is ondersteund in het formuleren van een vierjarenplan voor de invulling van prestatieveld 4 van de Wmo. Daarnaast is met Veere en Middelburg afgestemd over gezamenlijke mantelzorgondersteuning.

Reimerswaal
In opdracht van de gemeente is een inventarisatie gedaan naar de gewenste ondersteuning van vrijwilligerswerk en mantelzorg. Dit is vertaald naar een overzicht van taken voor het steunpunt, gecombineerd met een productenboek, vastgelegd in het Wmo-beleidsplan.

Kapelle
De gemeente is ondersteund in het opstellen van een notitie ondersteuning vrijwilligerswerk en mantelzorgers door het organiseren van 4 bijeenkomsten. Daarnaast is een behoefteonderzoek uitgevoerd onder jongere vrijwilligers en mantelzorgers.

Veere
In samenwerking met Stichting Welzijn heeft de gemeente sleutelfiguren in het lokale vrijwilligersveld naar de ondersteuningsbehoeften gevraagd. Dit was mede input voor een gemeentelijke visie op vrijwilligerswerkbeleid en mantelzorgondersteuning. Een nota is in de maak.

Goes
In opdracht van de gemeente is een kwaliteitsonderzoek gedaan naar het steunpunt. Daarvoor zijn huidige werkzaamheden en gewenste werkzaamheden en de kwaliteit van dit werk in kaart gebracht. Dit heeft geleid tot een advies aan de gemeente over de invulling van het steunpunt.

Provincie Zuid-Holland	
Aantal gemeenten	77
Aantal AVI-trajecten	16
Aantal betrokken gemeenten	22
Provinciale ondersteuner AVI	PJ Partners
Gemeente	Resultaat AVI 130
Westland	Het vrijwilligerssteunpunt is ondersteund bij het formuleren van een beleidsplan voor de komende jaren door het uitvoeren van een SWOT-analyse, het formuleren van een missie en visie en het aanhaken bij het beleid van de hele brede welzijnsinstelling
Bergschenhoek	Deze 3 gemeenten zijn ondersteund in het klaar maken van het steunpunt vrijwilligerswerk (Steunstip) voor de periode na de gemeentelijke fusie (wordt gemeente Lansingerland). Huidige en gewenste activiteiten van het steunpunt zijn in kaart gebracht en de gemeente is ondersteund in het formuleren van een strategische nota voor de langetermijnontwikkeling van de Steunstip.
Berkel en Rodenrijs	
Bleiswijk	
Teylingen	De na een fusie ontstane gemeente is ondersteund in het formuleren van vrijwilligerswerkbeleid en geadviseerd over de mogelijkheden voor het opzetten van een vrijwilligerssteunpunt.
Rotterdam	De 14 ondersteuningsinstellingen (inZ) hebben doormiddel van 8 workshops zicht gekregen op hun rol in de Wmo in relatie met vrijwilligerswerk. Daarnaast zijn onderling afspraken gemaakt en zijn de relaties verdiept.
Bodegraven	De ondersteuningsvoorzieningen en de ondersteuningsbehoeften zijn doormiddel van een enquête onderzocht in Bodegraven. In Reeuwijk werd daar een tevredenheidsonderzoek aan gekoppeld. Dit heeft geleid tot een rapport met adviezen voor de gemeente.
Reeuwijk	
Gouda	Voor de gemeente is inventariserend onderzoek gedaan naar de activiteiten van en de wensen richting het steunpunt (VIP). Dit leidde tot een eindrapport over de invulling van de lokale ondersteuning, die als bijlage van de Wmo-nota is opgenomen.

Capelle aan den IJssel	Naar aanleiding van een vraag van vrijwilligersorganisaties richting de gemeente over hoe het bedrijfsleven beter betrokken kan worden bij het vrijwilligerswerk is in bijeenkomsten de behoeften en mogelijkheden geïnventariseerd. De gemeente heeft de eigen spelregels van het bedrijfsleven leren kennen en is zich bewust van de wenselijkheid van het inrichten van een Mbo-platform.
Gorinchem	Een verouderd vrijwilligerswerkbeleid is gemoderniseerd en aangepast binnen de kaders van de Wmo. Daartoe hebben 40 van de 160 vrijwilligersorganisaties input geleverd. Dit heeft geleid tot een kadernota voor de gemeenteraad, die deze heeft goedgekeurd.
Voorschoten	Onderzoek naar de mogelijkheid om een digitale vacaturebank in de gemeente Voorschoten in te richten. Om een beeld te krijgen van kosten en succes- en faalfactoren is informatie ingewonnen bij diverse andere gemeenten met een vacaturebank.
Katwijk	De gemeente heeft, mede door inspraak van burgers een concept Wmo-nota versterking vrijwilligerswerk opgesteld. Daarnaast is afstemming gezocht met Stichting Welzijn Ouderen en Factor W(welzijn) voor het gezamenlijk sterker maken van het steunpunt.
Alphen aan den Rijn	Het Rijnstreekberaad (samenwerking van gemeenten Alphen aan den Rijn, Jacobswoude, Rijnwoude en Nieuwkoop) heeft de AVI-adviseur in samenwerking met Stichting Jeugd- en Jongerenwerk Midden-Holland een onderzoek laten uitvoeren over het betrekken van allochtone jongeren als vrijwilliger en het bedrijfsleven bij vrijwilligerswerk. Dit monddde uit in een adviesrapport.
Jacobswoude	
Rijnwoude	
Nieuwkoop	
Noordwijk	De gemeente heeft advies gekregen over hoe de lokale ondersteuning het best ingericht kan worden. Bij de formulering van dit advies zijn in een vrijwilligersavond de meningen van de spelers van het lokale vrijwilligersveld meegenomen.
Leiderdorp	Met Digimon is een monitor van het lokale vrijwilligerswerk uitgevoerd. Mede met dit beeld in het achterhoofd is de gemeenten ondersteund in het formuleren van een nota vrijwilligerswerk, dat uiteindelijk als een paragraaf in de Wmo-nota is opgenomen.
Barendrecht	Het steunpunt Alle-r-hande heeft haar positie en samenwerking met het werkveld verbeterd door het oprichten van een klankbordgroep.

Dordrecht	Om afzijdige burgers meer te betrekken bij ontwikkelingen in de wijken zijn veel gesprekken gevoerd met alle betrokken partijen. Op basis daarvan is een plan opgesteld om een samenwerkingsrelatie aan te gaan tussen welzijn, scholen, bedrijven, sociale activering, vrijwilligerswerk, jongerenwerk en woningcorporaties.
Schiedam	De gemeente en het steunpunt zijn geadviseerd op het vlak van mobilisering van allochtone ouderen en het positiever maken van het beeld van deze groep. Dit is vastgelegd in een eindadvies dat ook de versterking van de maatschappelijke positie van deze doelgroep beschreef.

Bijlage 2: Weergave werkzaamheden ambassadeurs in 2006 en 2007

Verandering van opzet

De ambassadeurs zouden in de oorspronkelijke bekende Nederlanders zijn. Zij zouden door middel van presentaties, het leiden van een gemeentelijke discussie, of het bezoeken van een groot vrijwilligersevenement bij gemeenten aandacht vragen voor het belang van een goed vrijwilligerswerkbeleid en de weg vrij gaan maken voor een AVI-adviseur. Al snel bleek dat het moeilijk was om zes bekende Nederlanders te vinden als ambassadeur van het vrijwilligerswerk. Het ministerie van VWS gaf deze taak na enkele afwijzingen door potentiële kandidaten over aan MOVISIE. MOVISIE vond uiteindelijk zeven ambassadeurs. Niet allemaal aansprekende namen voor het grote publiek, maar wel ieder een grote naam binnen de belangrijke sectoren voor het vrijwilligerswerk. Met deze opzet konden we in verschillende sectoren aandacht vragen voor vrijwilligerswerk, toegesneden op de doelgroep. De ambassadeurs van 2006-2007 waren Lucille Werner, Alexander Rinnooy Kan, Sjaak Bral, Sjaak van der Tak, Mohamed Sini, Willem Lageweg en Bram Troost.

Ambassadeur van wie?

De ambassadeurs werden ambassadeur van het vrijwilligerswerk bij Vereniging NOV. Niet van AVI 130, omdat dit een tijdelijk project is. Niet van MOVISIE (toen CIVIQ) omdat die organisatie zou fuseren. Als belangenbehartiger van het vrijwilligerswerk in Nederland was Vereniging NOV een geschikte organisatie om de ambassadeurs onder te laten vallen. Het gaf de ambassadeurs een duidelijke basis om vanuit te werken: ze hielpen met het behartigen van de belangen van het vrijwilligerswerk.

Doel ambassadeurs

Nederland telt ongeveer vier miljoen vrijwilligers. Vele organisaties binnen de sport, cultuur, politiek en muziek bestaan dankzij de inzet van vrijwilligers en zouden niet zonder kunnen. De ambassadeurs moesten aan breed publiek laten zien dat vrijwilligerswerk overal is, dat het belangrijk is en dat het gewaardeerd wordt. De ambassadeurs hebben gedurende minimaal één jaar op een aansprekende wijze geprobeerd veel mensen te bereiken. Binnen hun eigen netwerk hebben zij vrijwilligerswerk onder de aandacht gebracht en nadrukkelijk op de agenda proberen te zetten. Aan het einde van het ambassadeurschap geven zij hun stokje over aan een nieuwe ambassadeur.

Vertegenwoordigde sectoren

Om het ambassadeurschap meer inhoud en continuïteit te geven, komen de nieuwe ambassadeurs (na 2007) uit verschillende sectoren waaronder cultuur, televisie, sociale partners, bedrijfsleven en politiek. Niet alle sectoren werden al vertegenwoordigd onder de ambassadeurs van 2006-2007,

maar door het estafettesysteem (het doorgeven van het stokje) zullen de ambassadeurs (de waarde- ring voor) het vrijwilligerswerk in Nederland als een olievlek op de kaart gaan zetten. Het streven is om komend jaar ambassadeurs onder de doelgroepen sport, musea en jongeren te werven. Zo kun- nen de ambassadeurs zich breder in de maatschappij inzetten en worden steeds meer sectoren op actieve wijze gewezen op de waarde van vrijwilligerswerk.

Activiteiten ambassadeurs

De ambassadeurs van 2006-2007 hebben veel werk verzet. Binnen hun eigen netwerk hebben ze veelvuldig aandacht gevraagd voor het belang en de noodzaak van ondersteuning aan vrijwili- gersorganisaties. Hieronder staan de belangrijkste activiteiten die de ambassadeurs hebben onder- nomen. Het is geen volledig overzicht, maar geeft wel een duidelijk beeld van het belang van de ambassadeurs voor het promoten van vrijwilligerswerk.

Burgemeester Van der Tak heeft binnen zijn gemeente meegedaan aan Make a Difference Day (MADD), om aan te geven hoe belangrijk hij vrijwilligerswerk vindt. Hij heeft aan alle burgemees- ters van Nederland een brief geschreven en een artikel geschreven in het Burgemeestersblad om te wijzen op het belang van een goede infrastructuur voor vrijwilligerswerk in het algemeen en in het bijzonder voor maatschappelijke stages. Hij heeft gepleit voor vermindering van lasten van wet- en regelgeving voor vrijwilligers(organisaties) bij zijn collega's en heeft in het televisieprogramma Nederland Helpt aandacht gevraagd voor de Wmo en vrijwilligerswerk.

Sjaak Bral heeft in en rondom de gemeente Den Haag met acts en presentaties het vrijwilligerswerk in het zonnetje gezet. Vrijwilligerswerk is voor hem een vanzelfsprekendheid; dat doe je gewoon voor een ander. Een opruimactie in de straat starten, een openingsact voor Make a Difference Day en vele andere openbare optredens zoals de presentatie van de landelijke SP-dag, hebben gemaakt dat hij veel aandacht kon vragen voor vrijwilligerswerk.

Mohammed Sini (directeur van het ROC Midden-Nederland) heeft op onderwijsbijeenkomsten het belang van maatschappelijke stage benadrukt, en de ondersteuning die daarvoor nodig is. Tijdens diverse congressen rondom interculturalisatie heeft hij veel nadruk gelegd op vrijwilligerswerk als invulling van burgerschap. Als bestuurslid van Vereniging NOV zet hij zich natuurlijk structureel in voor de belangen van vrijwilligersorganisaties.

Willem Lageweg heeft als directeur van MVO Nederland een grote rol binnen het bedrijfsleven waar het gaat om betrokkenheid van bedrijven bij de maatschappij. Hij heeft op meerdere congres- sen maatschappelijk betrokken ondernemen gepromoot, waarbij werkgevers ruimte maken voor werknemers om vrijwilligerswerk te doen. Tijdens het congres van Vereniging NOV heeft hij een lezing gegeven over de samenwerking tussen bedrijven en vrijwilligersorganisaties en tijdens grote bijeenkomsten voor gemeenteraadsleden heeft hij het belang van vrijwilligerswerk door bedrijven aangegeven.

Bram Troost heeft als voorzitter van de Raad van Bestuur van Woonzorg Nederland tijdens het congres van Vereniging NOV een collega afgevaardigd om de link tussen woonzorg en vrijwilligerswerk te accentueren. Verder is er helaas niet veel invulling gegeven aan zijn ambassadeurschap door gebrek aan tijd van beide kanten.

Lucille Werner werkt samen met Vereniging NOV een plan uit om het grote publiek te laten zien hoe belangrijk vrijwilligerswerk is en hoeveel er in Nederland eigenlijk draait op vrijwilligers. Daarnaast heeft zij met een vrijwilligers-Lingo aandacht gevraagd voor het thema. Met een publicatie in Vakwerk heeft ze de vrijwilligers van Nederland in het zonnetje gezet. Haar plan om mee te werken aan de uitreiking van de MADD-awards is helaas niet doorgegaan. Zij is wel bereid dergelijke activiteiten uit te voeren.

Alexander Rinnooy Kan (voorzitter van de SER) is dit jaar ook ambassadeur geweest van het vrijwilligerswerk. Hij heeft het mogelijk gemaakt om op structurele manier met de SER na te denken over het toekomstig beleid voor vrijwilligerswerk. Er wordt gewerkt aan een onderzoeksvraag voor een adviesrapport vanuit de SER over dit onderwerp.

Evaluatie

Het was een zoektocht om zeven ambassadeurs bij elkaar te krijgen.

Uiteindelijk is het gelukt en er is goede hoop dat via hun netwerken makkelijker nieuwe ambassadeurs te vinden zijn.

Het opbouwen van een goed contact met de ambassadeurs kost tijd. Het is dan ook belangrijk bij de kennismaking duidelijke afspraken te maken over de werkverdeling.

De oorspronkelijke opzet van het onderdeel ambassadeurs is helemaal op de schop gegaan. Maar juist het werken binnen sectoren bleek uiteindelijk erg zinvol. Op deze wijze kon er binnen een sector gericht gewerkt worden aan het imago van vrijwilligerswerk en de mogelijkheid om vrijwilligerswerk te ondersteunen.

De meeste ambassadeurs werkten enthousiast mee. Zij namen zelf initiatief en hadden ideeën over mogelijke onderwerpen om aandacht voor te vragen. De ambassadeurs die minder initiatief toonden, hebben uiteindelijk ook het minste tot stand gebracht. Dat had ook te maken met de inzet van Vereniging NOV om met de ambassadeurs tot projecten te komen. Doordat de ambassadeurs allen onder één adviseur vielen, kwam de expertise over de sector eigenlijk altijd eenzijdig van de ambassadeur. Voor de toekomst is het beter de ambassadeurs te laten begeleiden door een inhoudelijke expert. Dat geeft ruimte aan meer inhoudelijke projecten. Om tot een samenwerking tussen de ambassadeurs te komen, is het goed om de ambassadeurs kennis te laten maken met elkaar en samen na te denken over mogelijke projecten.

Het nut van de ambassadeurs is moeilijk te meten. Maar het is duidelijk dat het heel goed is om vanuit verschillende invalshoeken naar samenwerkingsmogelijkheden te kijken. Bekende Nederlanders zijn beter in staat om aandacht te vragen voor belangrijke punten dan een gemiddelde organisatie. Van de ambassadeurs kan niet verwacht worden dat ze een grote rol spelen in de aanpak van een probleem. Daar hebben zij simpelweg de tijd niet voor. Maar het benoemen van knelpunten en nieuwe mogelijkheden rondom de inzet en ondersteuning van vrijwilligerswerk binnen hun sector, is een belangrijke kracht van ambassadeurs.

Het belang van de ambassadeurs staat daarom niet ter discussie. Wel is de invulling en de manier waarop er wordt samengewerkt een aandachtspunt. Door de afgelopen jaren heeft de projectorganisatie daar veel over geleerd, en dat zal de komende jaren tot steeds meer effect van het ambassadeurschap leiden. Met veel enthousiasme gaat Vereniging NOV werken aan een nieuwe pool ambassadeurs die het vrijwilligerswerk zullen promoten, ondersteunen en aanmoedigen.

Bijlage 3: Column van de projectassistent

Op 4 juni 2007 deelde Eline van de Ruit haar inzichten met de adviseurs en de projectorganisatie op een adviseursbijeenkomst. Eline werkt bij MOVISIE als projectmedewerker vrijwillige inzet en is tijdens AVI 130 verantwoordelijk geweest voor het organiseren van adviseursbijeenkomsten en de administratie van de adviestrajecten.

“Toen ik gevraagd werd om het project AVI 130 te ondersteunen wist ik twee dingen: het had iets met een beleidsbrief te maken én met de versterking van de infrastructuur van het vrijwilligerswerk. Ik had geen flauw idee wat daar nou precies mee werd bedoeld. Maar omdat alles wat de termen ‘beleid’ en ‘infrastructuur’ bevat wel iets zéér intelligents moest zijn, heb ik meteen vol enthousiasme “ja” gezegd. Maar waar was ik nou eigenlijk aan begonnen?...

Ik heb eerst maar is in het woordenboek gekeken. Volgens Van Dale is een infrastructuur “het totaal van onroerende voorzieningen zoals wegen, bruggen, vliegvelden, havens enz.” En versterken is iets “sterker, krachtiger, talrijker maken”, óf iets tegen aanvallen bestand maken. Naoorlogse taferelen speelden door mijn hoofd. Wat dat dan precies met vrijwilligerswerk te maken had, daar kwam ik niet echt uit. Dus gewoon maar afwachten wat er op me afkwam.....

En toen: de adviseurspool werd gevormd, de eerste adviesaanvragen kwamen binnen. Het was mooi om te zien hoe iedere adviseur op zijn eigen manier met AVI 130 omging. De één had binnen de kortste keren een heel aantal adviesaanvragen in zijn eigen netwerk “geregeld”, de ander was weer veel afwachtender. Veel vragen kwamen eerst bij mij binnen. Soms waren ze kritisch, soms heel praktisch. Uiteindelijk zijn er 130 adviestrajecten langs mijn bureau gekomen. Allemaal anders en toch ook weer een beetje hetzelfde. Ondertussen begreep ik: dat met die bruggen en wegen van die infrastructuur, dat was vast een beetje symbolisch bedoeld. En die bruggen, die werden gebouwd. Door een gemeente of steunpunt met vraag, te koppelen aan een adviseur die kan helpen. Of door middel van intervisiegroepjes, waarin ervaringen en kennis van de verschillende adviseurs met elkaar werden gedeeld.

Nu we halverwege zijn, is het goed om te kijken naar wat we hebben bereikt, maar ook naar wat we nog willen in de toekomst. Wat we in ieder geval hebben bereikt, is dat er 158 gemeenten betrokken zijn bij AVI 130 en dat we een mooi beeld hebben van de vragen die er bij gemeenten en steunpunten leven en ook wat de knelpunten zijn.

We staan nu aan het begin van de tweede fase van AVI 130 en volgens mij is dat ook de belangrijkste. Alle opgedane kennis kan nu worden verzameld en verspreid. Nu is het tijd om die bruggen ook onderling met elkaar te verbinden. En te kijken of de gebouwde bruggen wel zinvol zijn.

Of dat ze sterk genoeg zijn, gebouwd zijn van het juiste materiaal. En dan komt de vraag natuurlijk: wat daarna? Is AVI 130 de goede impuls voor het versterken van vrijwillige inzet? En hoe moet de ondersteuning na AVI 130 worden ingericht? Tijd voor nog meer bruggen? Of toch maar met een pontje over? Of moeten we de rivier gewoon laten stromen zoals hij is?"

Eline van de Ruit

4 juni 2007, voorgedragen tijdens de derde plenaire adviseursbijeenkomst

Bijlage 4: Voorbeelden van communicatie-uitingen AVI 130

AVI 130 logo

Advies Vrijwillige Inzet

AVI 130 website

Virtueel kantoor AVI 130

Bijlage 5: Kort verslag onderzoek naar lokale infrastructuur vrijwilligerswerk

De afgelopen jaren is er vanuit de Rijksoverheid een aantal impulsen geweest ten behoeve van het vrijwilligerswerk: de Tijdelijke Stimuleringsregeling Vrijwilligerswerk (TSV; 2001-2005), de Commissie Vrijwilligersbeleid (2002-2005) en recent het Adviestraject Vrijwillige Inzet of kortweg AVI 130 (2006-2007). Elk van deze impulsen was erop gericht de lokale infrastructuur voor vrijwilligerswerk te versterken. MOVISIE en DSP-groep hebben onderzocht hoeverre dat is gelukt. De centrale onderzoeksvraag luidde als volgt:

Hoe is het (in omvang en kwaliteit) gesteld met het lokaal vrijwilligerswerkbeleid en de lokale ondersteuningsstructuur voor vrijwilligerswerk en wat voor effect hebben genoemde landelijke impulsen hierop gehad?

Het antwoord op deze vraag biedt aangrijpingspunten voor de (nabije) toekomst. Het maakt duidelijk waar kansen liggen en welke strategie en stappen zinvol zijn om het lokale vrijwilligerswerk en de ondersteuningsstructuur verder structureel te versterken.

Opbouw van het hoofdstuk

In bijlage 5.1 zetten we eerst kort uiteen welke methoden voor het onderzoek zijn gebruikt. Vervolgens beschrijft bijlage 5.2 de drie landelijke impulsen en de effectiviteit ervan. Bijlage 5.3 geeft de huidige stand van zaken weer van zowel het vrijwilligerswerkbeleid van Nederlandse gemeenten als hun lokale ondersteuningsstructuur voor vrijwilligerswerk. In het verlengde hiervan sluit bijlage 5.4 af met de kansen voor versterking van de lokale vrijwilligersinfrastructuur en effectieve ondersteuningsstrategieën hiervoor.

Bijlage 5.1 Onderzoeksmethode

Om genoemde centrale onderzoeksvraag te beantwoorden zijn de volgende methoden ingezet:

- Onderzoek naar het effect van AVI 130 en – in retrospectief – TSV en de Commissie Vrijwilligersbeleid op het lokale beleid en de lokale ondersteuningsinfrastructuur voor vrijwilligerswerk. Dit op basis van gesprekken met betrokkenen (gemeente en steunpunt) van 10 AVI-trajecten⁷, alsmede documentenanalyse.

⁷ Arnhem, Berkelland, Bergschenhoek, Beuningen, Dronten, Haarlemmermeer, Rotterdam, St. Oedenrode, Utrecht en Zeewolde.

- Literatuurstudie naar het effect van de Tijdelijke Stimuleringsregeling Vrijwilligerswerk (TSV).⁸
- Quickscan lokaal vrijwilligerswerkbeleid in Nederland: stand van zaken onderzoek op basis van recente publicaties.⁹
- Quickscan Steunpunten Vrijwilligerswerk in Nederland: stand van zaken onderzoek op basis van literatuur en onderzoeksmateriaal.¹⁰
- Good practice analyse van Steunpunten Vrijwilligerswerk: dit op basis van gesprekken met betrokkenen van vijf sterke en eigentijdse steunpunten.¹¹
- Good practice analyse van ondersteuning van andere vormen van vrijwilligerswerk: maatschappelijke stage, maatschappelijk betrokken ondernemen en burgerinitiatieven. Dit op basis van interviews.

Bijlage 5.2 Landelijke impulsen en effectiviteit

Het ministerie van VWS heeft vanaf 2001 drie verschillende typen interventies uitgezet om vrijwilligerswerk(beleid) te bevorderen. De Tijdelijke Stimuleringsregeling Vrijwilligerswerk (TSV) was een subsidieregeling gericht op de uitvoering. De Commissie Vrijwilligersbeleid zette in op het ontwikkelen en verspreiden van kennis en ervaring. Het Adviestraject Vrijwillige Inzet (AVI 130) ten slotte, leverde inhoudelijk advies door middel van begeleiding en ondersteuning van adviseurs. In deze paragraaf staat de vraag centraal wat het effect van deze acties is geweest.

Bijlage 5.2.1 TSV (2001-2005)

In 2001 werd de Tijdelijke Stimuleringsregeling Vrijwilligerswerk (TSV) van kracht. Gemeenten en provincies konden een eenjarige (2001) en/of een meerjarige uitkering (2002 t/m 2004) aanvragen voor activiteiten waarmee het vrijwilligerswerk duurzaam en systematisch werd versterkt. De projectvoorstellen moesten betrekking hebben op deskundigheidsbevordering bij vrijwilligersorganisaties, stimulering van vrijwilligerswerk en/of het organisatorisch en administratief ondersteunen van vrijwilligersorganisaties. De TSV was hiermee sterk uitvoeringsgericht. Vrijwilligersvacaturebanken, steunpunten vrijwilligerswerk en klankbordgroepen voor vrijwilligers werden opgericht, nieuwsbrieven, websites en vrijwilligersprijzen werden in het leven geroepen, cursussen voor vrijwilligers werden ontwikkeld en georganiseerd enzovoorts.

⁸ Van Dijk, F., Wendy Stubbe en Luuk Jacobs: Eindregistratie van de TSV (CIVIQ 2006, in opdracht van de VNG)

⁹ Hiervoor zijn publicaties gebruikt van de VNG (2001), Commissie Vrijwilligersbeleid (2005), CIVIQ (2006), Research voor Beleid (2004), SCP (2007) en Regioplan (2007).

¹⁰ Hierbij gaat het om de volgende publicaties: Van den Bos e.a. (2005), Stubbe e.a. (2006), Meijs e.a. (2001), Lagendijk e.a. (2005).

¹¹ De volgende steunpunten zijn in het onderzoek betrokken: Contour uit Tilburg, PAD uit Dordrecht, Vrijwilligerscentrale Deventer, De Medewerker uit Ede en Breda-Actief uit Breda.

Kritische succesfactoren en effecten

De TSV heeft het vrijwilligerswerk in veel gemeenten op de kaart gezet. Het vormde aanleiding om diverse activiteiten te starten die vrijwilligers en hun werk ondersteunden en stimuleerden. Maar vaak ontbrak het aan vrijwilligerswerkbeleid. In veel gemeenten ging het om op zichzelf staande losse activiteiten. Veelal ontbrak het aan een onderliggende visie en was van verankering geen sprake. Ook hadden veel TSV-projecten te kampen met vertraging. Dit was mede het gevolg van interne personele wisselingen en een gebrek aan ambtelijke capaciteit voor vrijwilligerswerkbeleid. Dit knelpunt komen we later bij AVI 130 weer tegen.

Na afloop van de TSV-regeling was het aan gemeenten zelf om te bepalen of het projectgeld werd omgezet in structureel en regulier budget voor vrijwilligerswerk. In diverse gemeenten leidde dat tot inperking of zelfs verdwijning van een deel van de opgestarte maatregelen en activiteiten. Precieze getallen ontbreken, maar duidelijk is dat veel ook wel is gecontinueerd, zij het soms in afgeslankte vorm. Zo heeft 23% van de gemeenten met behulp van TSV-gelden een nieuw steunpunt opgericht. En de indruk bestaat dat het grootste deel van die steunpunten in enige vorm nog steeds actief is anno 2008.

Conclusie

Op basis van de resultaten van de registratie, kan worden geconcludeerd dat de TSV-regeling succesvol is geweest ten aanzien van de volgende aspecten:

- aandacht voor vrijwilligerswerk;
- betrekken van nieuwe partijen bij vrijwilligerswerk;
- kennis over vrijwilligerswerk;
- actieve werving van vrijwilligers;
- opzetten van steunpunten infrastructuur;
- faciliteiten en onderdelen van deskundigheidsbevordering.

De TSV is minder succesvol geweest als we kijken naar het aantal bereikte vrijwilligers in verhouding tot het totaal aantal vrijwilligers in Nederland. Maar gezien de beschikbare middelen is het aantal vrijwilligers dat is bereikt ook niet klein te noemen.

Bijlage 5.2.2 Commissie Vrijwilligersbeleid (2002-2005)

De Commissie Vrijwilligersbeleid had tot taak gemeenten en provincies te stimuleren tot en te ondersteunen bij het ontwikkelen, verbreden, verbeteren, vernieuwen en intensiveren van hun vrijwilligerswerkbeleid. Daartoe verzamelde, ontwikkelde en verspreidde de commissie kennis en instrumenten op vier gebieden: Zicht, Visie, Regie en Participatie. Input werd onder meer verkregen door middel van de organisatie en begeleiding van 19 lokale en provinciale pilots.

Kritische succesfactoren en effecten

Agendasetting vormde een belangrijke taak voor de Commissie Vrijwilligersbeleid. Hoewel de bijdrage van de Commissie niet vast te stellen is, staat vrijwilligerswerk inmiddels bij het gros van de gemeenten op de politieke agenda en is er ook een vertaalslag gemaakt naar concreet beleid. Veel gemeenten beschikken over een recente beleidsnota of hebben vrijwilligerswerk opgenomen in een andere nota. Tevens wordt er in een groeiend aantal gemeenten capaciteit vrijgemaakt en budget beschikbaar gesteld voor vrijwilligerswerkbeleid.

Daar staat tegenover dat het beleid vaak nog (te) algemeen is geformuleerd. Zeker in kleinere gemeenten worden nauwelijks specifieke doelen gesteld en het zicht van gemeenten op de lokale situatie rond vrijwilligerswerk laat vaak nog te wensen over. Er zijn nog veel hiaten in kennis, zowel bij de ambtenaren als bij het vrijwilligerssteunpunt. Ook hier speelt het knelpunt van een tekort aan ambtelijke capaciteit en veel personele wisselingen een belangrijke oorzaak. Zie ook bijlage 5.3. Naast haar bijdrage aan agendasetting bestaat de nalatenschap van de commissie uit een serie concrete producten en instrumenten. Anno 2007 blijken deze producten nauwelijks *actief* bekend bij gemeenten en Steunpunten Vrijwilligerswerk.

Diverse respondenten geven aan dat het best mogelijk is dat zij producten van de Commissie gebruiken of hebben gebruikt, maar dat ze dat niet weten omdat niet wordt gelet op de afzender van producten.¹² Voorts blijkt de bruikbaarheid van de producten sterk samen te hangen met de beleidsfase waarin een gemeente verkeert. Vooral gemeenten, die starten met vrijwilligerswerkbeleid, hebben er baat bij en die groep wordt steeds kleiner.

Conclusie

Met de TSV en de Commissie Vrijwilligerswerk is vrijwilligerswerk op de kaart gezet. Daarbij heeft de Commissie Vrijwilligersbeleid vooral een bijdrage geleverd aan de toegenomen aandacht voor vrijwilligerswerkbeleid bij gemeenten en provincies. Echter door de aard van de interventie is niet goed aan te geven hoe groot nu precies die bijdrage is geweest.

¹² MOVISIE beheert de producten van de Commissie Vrijwilligerswerkbeleid.

Bijlage 5.2.3 AVI 130 (2006-2007)

Vanuit de Beleidsbrief vrijwillige inzet 2005-2007 ontstond AVI 130. Van 1 juni 2006 tot en met 31 december 2007 hadden gemeenten en lokale steunpunten vrijwilligerswerk de mogelijkheid om kosteloos gebruik te maken van een van de circa 25 AVI-adviseurs van CMO's.

Kritische succesfactoren en effecten

De succesfactoren van AVI 130 liggen op de volgende vlakken:

- Lage drempel: AVI was procedureel, financieel en inhoudelijk zeer laagdrempelig om op in te stappen voor lokale partijen.
- Aansluiting bij lokale context: AVI bood in de werkwijze aansluiting bij de diversiteit en meerzijdigheid van de vraag op lokaal niveau.
- Benutten van kennis en expertise: door de inzet van deskundige adviseurs, die hun kennis en ervaring onderling delen en uitwisselen, was er sprake van een effectieve benadering van lokale vraagstukken.
- Veel adviestrajecten droegen bij aan de vitaliteit (toepassing) en/of de legitimiteit (bestuurlijke positionering) van de lokale infrastructuur.

Maar natuurlijk was ook AVI 130 geen wondermiddel. Er zijn ook een aantal kanttekeningen. Zo was er de beperking van het aantal adviesdagen. Die tijd was uiteraard te kort om beleid en infrastructuur voor vrijwilligerswerk in de volle breedte te versterken. Het ging om afgebakende adviesopdrachten. Door kleinere gemeenten is AVI vooral aangegrepen om beleid en infrastructuur op te bouwen. Grotere gemeenten pakten veel eerder nicheonderwerpen en kansen aan die het beleid en de uitvoering verrijkten.

Voorts bleek het, ondanks de afbakening van de AVI-trajecten, toch lastig om voorstellen te doseren. De AVI-adviseurs liepen aan tegen de beperkte draagkracht – in tijd en geld – van zowel gemeenten als steunpunten. Het gevolg hiervan was dat men vaak meer wilde dan mogelijk was en dat veel van de AVI-trajecten vertraging opliepen. Tenslotte was er natuurlijk ook sprake van verschillen tussen de adviseurs, zowel in aanbod als expertise. Dat had gevolgen voor (de kwaliteit van) de adviestrajecten.

Conclusie

Door AVI 130 is er bij de betrokken gemeenten een nieuwe impuls gegeven aan de ondersteuning van vrijwilligerswerk. Betrokkenen waarden het feit dat AVI advies op maat bood en een gerichte kwaliteitsimpuls was. Door het beschikbaar stellen van een externe adviseur werden onderwerpen rond vrijwilligerswerkbeleid (eerder) opgepakt en kon er met een deskundige, frisse blik naar de problematiek worden gekeken.

Wat er over vijf jaar nog zichtbaar is van effecten van AVI 130 hangt vooral af van de vraag of gemeenten structureel (meer) capaciteit en budget beschikbaar stellen voor vrijwilligerswerkbeleid en –ondersteuning. En dat hangt weer voor een deel af van de gemeentelijke besluitvorming rond de Wmo en andere geldstromen voor burgeractivering en -participatie.

Bijlage 5.3 Lokaal vrijwilligerswerkbeleid en lokale vrijwilligersinfrastructuur in beeld

Omvang vrijwilligerswerkbeleid

Eerder merkten we al op dat vrijwilligerswerk inmiddels bij het gros van de gemeenten op de politieke agenda staat en de meeste gemeenten over een beleidsnota vrijwilligerswerk beschikken. Andere indicatoren voor de omvang van gemeentelijk vrijwilligerswerkbeleid zijn ambtelijke capaciteit en budget. In 2006 hebben gemeenten gemiddeld 0,43 fte beschikbaar voor vrijwilligerswerkbeleid. Maar de variatie is groot: van 0 fte in bijvoorbeeld Zeewolde¹³ tot circa 20 fte in Rotterdam. Hoe groter (het inwonertal van) de gemeente, hoe groter over het algemeen ook de formatie voor vrijwilligerswerkbeleid is.

Datzelfde geldt voor het beschikbare budget. Ook hier is de variatie groot en zijn er gemeenten met enkele honderden euro's maar ook met enkele miljoenen per jaar. De meeste gemeenten zien het budget voor uitvoering op korte termijn groeien doordat mantelzorgondersteuning onder hun verantwoordelijkheid komt te vallen en door bundeling van middelen die aangewend worden voor participatie en sociale activering. Een aantal gemeenten is er mede naar aanleiding van de TSV-regeling en de Wmo toe over gegaan om structureel middelen te reserveren voor vrijwilligerswerkbeleid en de uitvoering ervan. Andere gemeenten zien na het beëindigen van de TSV-regeling de middelen teruglopen en zien geen kans om de financiering op hetzelfde peil voort te zetten.

Doelen van beleid

De meerderheid van de gemeenten wil met vrijwilligerswerkbeleid de sociale cohesie en de maatschappelijke betrokkenheid verhogen. Gaandeweg proberen gemeenten deze wel heel algemene doelstelling specifieker te maken. Meest genoemde onderwerp is ondersteuning mantelzorgers. Verder geldt: hoe groter de gemeente, hoe meer onderwerpen er aandacht krijgen.

Uitvoering van vrijwilligerswerkbeleid

Gemeenten besteden de uitvoering van vrijwilligerswerkbeleid over het algemeen uit aan een vrijwilligerssteunpunt (ook wel vrijwilligerscentrale genoemd), een welzijnsorganisatie, een vrijwilligersorganisatie, een CWI/Sociale Dienst of een regionaal steunpunt. 48% van de Nederlandse gemeenten heeft de beschikking over een vrijwilligerssteunpunt. Dat zijn dan in totaal circa 220 steunpunten (meting 2006).

Daarnaast zijn er nog eens zo'n veertig steunpunten die op specifieke sectoren zijn gericht of die het maatschappelijk betrokken ondernemen stimuleren. Zowel Meijs c.s. (2001) als de Commissie Vrijwilligersbeleid (2005) trekken de conclusie dat er sprake is van een onvoldoende dekkend netwerk van lokale steunpunten en dat dit netwerk bovendien wordt gekenmerkt door achterstallig onderhoud en grote onderlinge verschillen.

¹³ In 2004 had 7 procent van de gemeenten 0,0 fte beschikbaar voor vrijwilligerswerkbeleid.

Organisatievorm, capaciteit en financiën

Van de lokale steunpunten is 16% zelfstandig. Ongeveer 84% is onderdeel van een brede welzijnsstichting of een gemeentelijke organisatie. In een enkel geval maakt het steunpunt onderdeel uit van een Regionaal Opleiding Centrum of een re-integratiebureau. Ruim 83% van de steunpunten is op lokaal niveau werkzaam. Steeds meer steunpunten richten zich naast het lokale niveau ook op het bovenlokale of regionale niveau.

Het gros van de steunpunten – bijna twee van de drie – moet het doen met twee of minder betaalde medewerkers. 21% heeft drie tot vijf betaalde medewerkers en 14% meer dan vijf. Zelfstandige steunpunten en steunpunten in grotere gemeenten hebben door de bank genomen meer capaciteit dan ingebouwde steunpunten respectievelijk steunpunten in kleinere gemeenten. Veelal maken steunpunten vrijwilligerswerk ook gebruik van de inzet van vrijwilligers, die aangestuurd en begeleid worden door de professionals.

Het budget van de steunpunten is zeer verschillend: van 2.500 euro per jaar tot 1.200.000 euro.

Kleine steunpunten met één tot twee betaalde krachten hebben gemiddeld 50.000 euro te besteden. Voor middelgrote steunpunten is dit circa 120.000 euro per jaar en voor grote steunpunten met meer dan vijf betaalde medewerkers circa 900.000 euro per jaar. Merendeels gaat het om instellingssubsidie van de gemeente. Daarnaast maken steunpunten soms aanspraak op projectsubsidies, provinciale gelden en/of fondsen.

Doel, activiteiten en kwaliteit

Het doel van een lokaal steunpunt vrijwilligerswerk is over het algemeen het stimuleren van de toegankelijkheid van het vrijwilligerswerk voor iedere burger in de lokale omgeving. Steunpunten voeren voornamelijk activiteiten uit binnen de functies: bemiddeling, informatie en advies, promotie, belangenbehartiging, werkontwikkeling en deskundigheidsbevordering. De meeste tijd besteden ze doorgaans aan de functie bemiddeling en de minste tijd aan belangenbehartiging. De aandacht voor het bieden van faciliteiten aan vrijwilligersorganisaties neemt toe, evenals het uitvoeren van projecten op gebieden als maatschappelijke stage, sociale activering en maatschappelijk betrokken ondernemen.

Vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk (NOV) heeft in samenwerking met vrijwilligerscentrales het Keurmerk Steunpunt vrijwilligerswerk in het leven geroepen. Er zijn 39 vrijwilligerscentrales met een keurmerk (eind 2007). Drie centrales hebben het A-keurmerk; 15 centrales het B-keurmerk, 14 centrales het C-keurmerk en zeven centrales het D-keurmerk.

Een veel gehoorde klacht is dat de bekendheid van de steunpunten beperkt is: veel vrijwilligersorganisaties weten het steunpunt niet te vinden. Belangrijkste reden lijkt de positie en de vaak noodgedwongen reactieve houding van veel steunpunten. Zij hebben vaak beperkte formatie en budgetten, ze zijn subsidieafhankelijk van de gemeente, ze missen een 'natuurlijke achterban' en zweven daardoor tussen gemeente en vrijwilligers(organisaties).

Bijlage 5.4 Ondersteuningsstrategie en kansen

Wat is nodig en wenselijk om de lokale vrijwilligersinfrastructuur verder te versterken? Deze vraag staat in deze laatste paragraaf centraal.

Wat in voorgaande paragrafen opvalt is dat de waarde van vrijwilligerswerk inmiddels ruimschoots wordt onderkend binnen gemeenten en lokale politiek, mede dankzij de TSV, de Commissie Vrijwilligersbeleid en AVI 130. Ook de Wmo die 1 januari 2007 in werking is getreden, heeft hier aan bijgedragen en kan als vliegwiel fungeren: in het bijzonder prestatieveld 4 zet gemeenten aan beleid te ontwikkelen ter ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers. Bovendien zal de Wmo naar verwachting leiden tot een groter beroep op de inzet van vrijwilligers (civil society), terwijl tegelijkertijd een stagnatie in tijdsbesteding aan vrijwilligerswerk wordt geconstateerd door vergrijzing, stijgende arbeidsparticipatie en een toenemend aantal activiteiten van vooral gezinnen. Zie hier het belang voor lokaal en landelijk vrijwilligerswerkbeleid dat aanzet tot participatie.

Tegelijkertijd valt in voorgaande paragrafen echter op dat de beleidsprioriteit, -capaciteit en het budget voor vrijwilligerswerkbeleid en -ondersteuning niet gelijk oploopt met de toegenomen onderkenning voor het belang van vrijwilligerswerk. De positie van vrijwilligerscentrales is kwetsbaar en de personele draagkracht beperkt. Dat bleek al ten tijde van de Tijdelijke Stimuleringsregeling Vrijwilligerswerk (TSV) en dat is feitelijk niet echt veranderd.

Dat er veel meer mogelijk en wenselijk is maakt een aantal succesvolle steunpunten vrijwilligerswerk duidelijk. Hierbij gaat het om sterke steunpunten die zich wél een duidelijke positie en meerwaarde in de lokale samenleving hebben weten te verwerven. De succesfactoren, die deze steunpunten kenmerken, vormen tegelijk ook aangrijpingspunten om de lokale vrijwilligersinfrastructuur elders te versterken en te ondersteunen. Die succesfactoren zijn:

• Substantiële en structurele formatie en budget

Onze indruk is dat twee fte en een budget van 200.000 Euro in een gemeente van gemiddelde grootte (50.000 inwoners) een minimumcapaciteit is om het vrijwilligerswerk over de breedte te kunnen ondersteunen. In kleinere gemeenten of met minder capaciteit zullen keuzes gemaakt moeten worden en zullen bepaalde activiteiten niet door het steunpunt worden uitgevoerd, maar bijvoorbeeld worden ingekocht bij een groter naburig steunpunt. Naast financiering vanuit de gemeente weten de succesvolle steunpunten zonder uitzondering ook andere financieringsbronnen aan te boren.

Als wens richting de overheid – lokaal dan wel landelijk – komt dan ook naar voren dat er behoefte is aan structurele middelen voor versterking van de lokale vrijwilligersinfrastructuur. Met korte, tijdelijke impulsen en projectgelden kunnen slechts kleine stapjes worden gezet. Vrijwilligerswerk behoeft en verdient een stabiel ondersteuningsaanbod. Niet voor niets blijken succesvolle steunpunten sterk in het voordeel: zij hebben door gemeentelijke steun en een tijdelijke landelijke impuls de tijd en mogelijkheden gehad om bekend te worden en zich als speler in het veld te positioneren. In het verlengde hiervan blijkt ook gemeentelijke steun van een ambtenaar en wethouder een belangrijke succesfactor. Gemeenten zijn per slot van rekening de lokale beleidsmakers en de belangrijkste financier van de lokale vrijwilligersondersteuningsstructuur.

• Verbreding van het ondersteuningsaanbod

Sterke steunpunten richten zich niet meer alleen op de klassieke vrijwilliger. Bovendien leggen ze in de dienstverlening niet langer de nadruk op bemiddeling, maar zoeken in hun werkzaamheden meer en meer de breedte op: adviseren (op maat) en consulteren, verlichten van regeldruk, betrekken van bedrijfsleven in het kader van maatschappelijk betrokken ondernemen, integratie van allochtonen, ondersteunen van maatschappelijke stages, stimuleren van burgerinitiatieven, ondersteunen van mantelzorg, campagne voeren, samenwerking tot stand brengen, verbindingen leggen met arbeidsparticipatie, financieel management verbeteren et cetera.

In veel gemeenten komt deze verbreding van het ondersteuningsaanbod voor vrijwilligerswerk moeizaam op gang. Deels heeft dat te maken met het ontbreken van structurele formatie en budget, deels ook met het ontbreken van deskundigheid en een duidelijk kader. Om te voorkomen dat in elke gemeente het wiel opnieuw wordt uitgevonden wil staatssecretaris Bussemaker daarom een aantal basisfuncties voor lokale vrijwilligersondersteuning benoemen (zie de beleidsbrief 'Voor Elkaar' 2008-2011). Omdat elke gemeente daarmee verplicht wordt om deze basisfuncties te gaan bieden, kan dit een belangrijke bijdrage leveren aan de verbreding en versterking van lokale vrijwilligersinfrastructuur. Voorwaarde is wel dat gemeenten en steunpunten hierbij ondersteund worden en de basisfuncties daadwerkelijk richtinggevend zijn. In het volgende hoofdstuk geven we hier, op basis van de ervaringen binnen AVI 130, nader op in.

• Lokale samenwerking

Sterke steunpunten hebben een rijk arsenaal aan samenwerkingsrelaties, zoals woningcorporaties, de welzijnsstichting, bibliotheek, CMO, collega-steunpunten, ondersteuners van sport en mantelzorg, onderwijs, re-integratiebureaus et cetera. Wat daarbij opvalt is dat dit vaak geen losse contacten zijn, maar dat er lokaal netwerken of overlegstructuren gevormd zijn ter bevordering van de leefbaarheid of sociale activering. Dit verruimt de mogelijkheden, bevordert de afstemming binnen en daarmee de kwaliteit van de lokale vrijwilligersinfrastructuur en verhoogt ook de bereikbaarheid en herkenbaarheid van de samenwerkingspartners.

Ook gemeenten kunnen hier een belangrijke rol in spelen door met de verschillende partijen duidelijke taak- en prestatieafspraken te maken.

Zie hier de cruciale punten voor versterking van de lokale vrijwilligersinfrastructuur. Bedacht moet worden dat hierbij ook rekening moet worden gehouden met verschillen tussen gemeenten. Het gaat dan met name om de fase van beleids- en organisatieontwikkeling van gemeenten en steunpunten en de gemeentegrootte (stad versus platteland). Daarnaast is het ook zaak om oog te hebben voor de 'gemeentelijke maat' en verschillen in ambitie, middelen en traditie.

Bijlage 6: Literatuurlijst

- Stubbe, Wendy en Fraukje van Dijk (2006). *Vrijwilligerscentrales onderzocht. De lokale infrastructuur voor ondersteuning van vrijwilligerswerk*. CIVIQ, Utrecht.
- Bos, Cees van den, Jeff Brudney, Lucas Meijs en Esther Ten Hoorn (2005). *Vrijwilligerscentrales in de literatuur: veel vragen, weinig antwoorden; vijf onderzoeksthema's*, In: Vrijwillige Inzet Onderzocht, jaargang 2, nr. 2, CIVIQ Uitgeverij, Utrecht.
- Meijer, Barbara en Matthijs Terpstra, Advies Vrijwillige Inzet 130 gaat los!, Vakwerk 2006/5.
- Meijs, Lucas C.P.M. en Wendy Stubbe (2001). *Ondersteuning van vrijwilligerswerk*, NOV Publikaties, Utrecht.
- Lagendijk, Eric, Henk Hoek en Bram van Dijk (2005). *Verder werken, er is nog een wereld te werken. Eindrapport van de Commissie Vrijwilligersbeleid*, Commissie Vrijwilligersbeleid, Den Haag.
- RMO advies 12 (2000), *Alert op vrijwilligers*, Raad voor maatschappelijke ontwikkelingen, Den Haag, juni.
- Bouwmeester, J. en Marco Zuidam (2004), *Eindrapportage monitor vrijwilligerswerkbeleid, Een onderzoek in opdracht van de commissie Vrijwilligersbeleid*, Research voor Beleid, Leiden.
- Griensven, van M.P.H., drs R. van Varick red. (2001), *lokaal vrijwilligerswerkbeleid*, SBGO Onderzoeks- en adviesbureau van de Vereniging van Nederlandse gemeenten, VNG Den Haag.
- Staatssecretaris VWS, (2007) *Voor Elkaar. Beleidsbrief Mantelzorg en Vrijwilligerswerk 2008-2011*, Den Haag.
- SCP (2007), *Toekomstverkenning Vrijwillige Inzet 2015*, Den Haag, juni.
- Regioplan (2007), *Evaluatie beleidsbrief vrijwilligerswerkbeleid*, Amsterdam, februari.
- Kolner, C. en P. Duijvestijn (2007), *Handreiking Wmo en vrijwillige inzet*, DSP-groep Amsterdam.
- Commissie Vrijwilligersbeleid (2005), *Bent u een goede regisseur?*
- Commissie Vrijwilligersbeleid (2005), *Verder werken. Er is nog een wereld te winnen. Eindrapport van de Commissie Vrijwilligersbeleid*.
- Commissie Vrijwilligersbeleid (2003), *Ik zie, Ik zie... Vrijwilligersbeleid*.
- Terpstra, Matthijs en Luuk Jacobs (2006). *Nulmeting Lokaal Vrijwilligerswerkbeleid*, CIVIQ.

Bijlage 7: Namen adviseurs

Provincie	CMO	Adviseurs
Friesland	Partoer	Marius Hendriks
Groningen	CMO Groningen	Bo Bouman
Drenthe	STAMM	Carla van de Brake
Overijssel	SVWO	Koos Mirck
Gelderland	Spectrum	Mariëtte Klein Kranenberg, Gerrit Dijkerman, Gerrit Kapteijns, Rient Ploeger
Flevoland	Axion	Jeanette Stamps, Lydia Minnen
Noord-Holland	Primo	Anneke Wienema, Kees Plugboer, Kor Berghuis
Zuid-Holland	PJ Partners	Peter Gommers, Willy Nabuurs
Utrecht	Alleato	Hans van Bruinessen
Noord-Brabant	Zet (voorheen Prisma)	Ina Tilma, Frits Jonkers, Mieke Mes
Zeeland	Scoop	Toos Schouten
Limburg	Huis voor de Sport	Henri Elbersen, Petra Prinssen

MOVISIE is het nieuwe kennisinstituut voor maatschappelijke ontwikkeling. Onze missie is om de participatie en zelfredzaamheid van burgers te bevorderen. Dit doen we door professionele organisaties, vrijwilligersorganisaties en overheden op het terrein van welzijn, zorg en sociale veiligheid te ondersteunen en adviseren. Vijf thema's staan centraal in ons werk: leefbaarheid, vrijwillige inzet, mantelzorg, kwetsbare groepen en huiselijk en seksueel geweld.

MOVISIE bestaat sinds januari 2007 en is het resultaat van een fusie tussen CIVIQ, instituut vrijwillige inzet, Kenniscentrum Lesbisch en Homo-emancipatiebeleid (KCLH), Landelijk Centrum Opbouwwerk (LCO), TransAct, X-S2 Kennisnetwerk Sociaal Beleid en onderdelen van het Nederlands Instituut voor Zorg en Welzijn (NIZW).

Kennis en advies voor
maatschappelijke ontwikkeling

mantelzorg

kwetsbare groepen

vrijwillige inzet

huiselijk en seksueel geweld

leefbaarheid

Wat is AVI 130?

Het doel van AVI 130 was het versterken van de lokale infrastructuur van vrijwilligerswerk en het vrijwilligerswerkbeleid van gemeenten. VWS gaf MOVISIE opdracht om in samenwerking met DSP-groep een projectorganisatie op te zetten voor de inzet van de adviseurs en ambassadeurs. Zij moesten maatwerk leveren aan provincies, gemeenten en lokale steunpunten. De projectorganisatie stelde zich ten doel om 130 gemeenten te ondersteunen bij beleid en infrastructuur voor vrijwilligerswerk. De naam van het project werd daarom AVI 130: Adviseurs Vrijwillige Inzet in 130 gemeenten.